

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Lukáš MACEK

**DOPADY UVOLNĚNÍ HRANIČNÍHO REŽIMU S POLSKEM PO
ROCE 1989 V OBLASTI EUROREGIONU GLACENSIS**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2011

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lukáš MACEK**
Osobní číslo: **R08102**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Dopady uvolnění hraničního režimu s Polskem po roce 1989 v oblasti Euroregionu Glacensis**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je komplexně zhodnotit česko-polskou spolupráci v oblasti euroregionu Glacensis a především zjistit, jak se projevila liberalizace hrančního režimu po roce 1989 na rozvoji přeshraničních kontaktů (společné projekty, změny dopravní sítě a sítě hraničních přechodů, frekvence spojů, vnímání partnerů na druhé straně hranice, apod.).

Rozsah grafických prací:	Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy:	5 000 - 8 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce:	tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:	viz příloha

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **26. května 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2011**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 26. května 2010

Příloha zadání bakalářské práce

Seznam odborné literatury:

- ADAMČIK, S., KOLIČ, P., MALINOVSKY, J.: Euroregiony z pohledu transformace ekonomiky a legislativy ČR. Regionalni revue, 1995
- HAVLÍČEK, T. a kol. (2004) České pohraničí - Bariéra nebo prostor zprostředkování? Praha: Academia, s. 296 s
- LAŠTOVKOVÁ, J. (2005): Euroregiony na hranicích České republiky. In: Zich, F. (ed.): Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky II. Ústí nad Labem: UJEP; fakulta sociálně ekonomická, 2005 UJEP, s. 34-56.
- NETOLICKÝ, V. (2007): Euroregiony: Úvod do problematiky. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 76 s.
- BORKOWSKA, K.: Zpráva z 10 let činnosti Euroregionu Glacensis. Sdružení měst Kladske oblasti, Wroclaw, 2006.
- TOUŠEK, V. a kol.: Potenciální zaměření přeshraniční spolupráce s polskými a slovenskými regiony s důrazem na nové plánovací období Evropské unie 2007-2013. Projekt WA-309-06-301 MMR ČR, 2007.
- WILAM, P.: Podpora přeshraniční spolupráce v Evropské unii a v asociovaných zemích. 1. vyd., Ostravska univerzita v Ostravě, Ostrava, 2004, 70 s. ISBN 80-7042-909-7.
- WILAM, P.: Specifika jednotlivých úseků pohraničí ČR. Česko-polský úsek. In: Reflexe regionalního rozvoje pohraničí České republiky. 1. vyd., Sociologický ústav AV ČR, Praha, 2001, s. 20-24. ISBN 80-85950-85-5.
- WAHLA, A., ŠINDLER, P., LEDNICKY, V.: Euroregiony a sdružení obcí a měst na česko-polském příhraničí: materiál ke konferenci v rámci programu EU CBC PHARE. 1.vyd., Ostravska univerzita, Ostrava, 2001, 60 s. ISBN 80-7042-805-8.
- ŠVEHLOVA, K.: Euroregiony na česko-polské hranici. ČSU, Krajská reprezentace Liberec, Liberec, 2003, 52 s. ISBN 80-250-0647-6.
- SZCZYRBA, Z.: Analýza přeshraniční spolupráce v euroregionálních strukturách na česko-polském pohraničí. Projekt RM02/22/05 MZV ČR, 2005-2006.

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D. a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další zdroje.

V Olomouci dne 1. 5. 2011

---

vlastnoruční podpis autora

Touto cestou bych chtěl poděkovat všem, kteří mi jakoukoliv formou pomohli dokončit tuto bakalářskou práci. Především bych rád poděkoval RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za metodické vedení a rady, které mi udělil v souvislosti s vypracováním této bakalářské práce.

OBSAH

1 ÚVOD	8
2 CÍLE PRÁCE, PRACOVNÍ HYPOTÉZY	9
3 VYMEZENÍ ÚZEMÍ	10
4 PŘEHLED ČES. LITERATURY O PROBLEMATICE HRANIC A EUROREGIONŮ	12
5 ČESKO-POLSKÁ HRANICE A EUROREGIONY	13
5.1 CHARAKTERISTIKA HRANICE.....	13
5.2 KONCEPT EUROREGIONŮ A JEJICH VÝVOJ	14
5.3 EUROREGIONY V ČESKÉ REPUBLICE	16
5.4 ČESKO-POLSKÉ VZTAHY	18
5.5 ČESKO-POLSKÉ EUROREGIONY	19
5.5.1 Euroregion Nisa – Neisse – Nysa	20
5.5.2 Euroregion Glacensis	20
5.5.3 Euroregion Pradęd – Pradziad	21
5.5.4 Euroregion Silesia	22
5.5.5 Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński	23
5.5.6 Euroregion Beskydy – Beskidy	24
6 ČESKO-POLSKÁ HRANICE V OBLASTI EUROREGIONU GLACENSIS	26
6.1 CHARAKTERISTIKA HRANICE.....	26
6.2 EUROREGION GLACENSIS	26
6.2.1 Historie, vývoj členské základny	26
6.2.2 Struktura a orgány euroregionu	28
6.3 ZMĚNY ČESKO-POLSKÉ HRANICE PO ROCE 1989	30
6.3.1 Dopravní dostupnost, režim překračování hranice, hraniční přechody	30
6.3.2 Přeshraniční spolupráce a aktivity euroregionu	32
6.3.3 Změny vnímání hranice a příhraniční spolupráce	36
7 PERSPEKTIVY DALŠÍHO VÝVOJE A ZÁVĚR	46
8 SHRNU TÍ – SUMMARY – PODSUMOWANIE	48
9 POUŽITÁ LITERATURA	51
9.1 PUBLIKACE A ČLÁNKY	51
9.2 INTERNETOVÉ ZDROJE	54

1 ÚVOD

Od pádu komunismu v Československu uběhlo již 21 let. Za tuto dobu prošla naše společnost řadou významných změn. Příkladem uvedu pro moji práci jen ty nejdůležitější: vstup ČR do Evropské unie a později pak do Schengenu (schengenského prostoru).

I když se v roce 1989 „otevřely“ Čechům hranice téměř do celého světa, pravděpodobně si vůbec nedokázali představit, že v budoucnu budou moci cestovat bez pasových kontrol a s nimi spojených problémů, jako byly nekončící fronty aut čekajících na odbavení. Velká část této práce se bude zabývat problematikou hranic, specifík života v příhraničních oblastech a změnami, kterými příhraniční oblasti prošly od pádu komunismu.

Jelikož žiji ve městě Červený Kostelec, které se nachází nedaleko hranic s Polskou republikou, zajímalo mě, jaké dopady s sebou přineslo otevření hranic po roce 1989 a vstup České republiky do Evropské unie a Schengenu. Od 5. prosince 1996 zde také vyvíjí činnost česko-polský euroregion Glacensis, jehož členem je i mé město. Motivací pro mne tedy bylo také zjistit více informací o těchto aktivitách a o přeshraničních kontaktech a spolupráci. Zkoumané území bylo v minulosti hospodářsky jednostranně orientováno na textilní průmysl, což s sebou přinášelo (po roce 1989) a přináší řadu problémů, především pak s restrukturalizací. Proto jsou pro můj rodný kraj důležité hospodářské dopady spojené s otevřením hranice a možnosti, které se pro řešení ekonomických obtíží objevily díky volnému pohybu, i jeho schopnost využívat rozvojový potenciál, který zdejší euroregion Glacensis představuje.

2 CÍLE PRÁCE, PRACOVNÍ HYPOTÉZY

Cílem práce je blíže charakterizovat problematiku euroregionů, nejprve obecně, později pak detailně zaměřenou na česko-polskou hranici. Proč tyto instituce vlastně vznikaly, jak se od té doby vyvíjely, až doputujeme k současnému stavu, kde se budeme snažit potvrdit nebo vyvrátit výchozí hypotézu prospěšnosti těchto celků. Bude nás především zajímat, jestli si jsou lidé žijící v příhraničních oblastech vědomi sebemenší přítomnosti euroregionů, a zdali jsou pro ně osobně něčím přínosné.

S rozmachem příhraniční regionů musela zákonitě přijít i změna v chápání pojmu „hranice“. Zda to už není těžko překonatelná linie (zakreslená v mapách), ale místo, přes které mohou volně plynout zahraniční kulturní vlivy a rozvíjet se obchod, to vše nám vyvrátí či potvrdí další pracovní hypotézy, které se budou komplexně zabývat liberalizací hraničního režimu po roce 1989 na rozvoji přeshraničních kontaktů. V první řadě nás bude zajímat vývoj česko-polských vztahů, kde odhadujeme jejich mírné zlepšení. Další hypotéza se týká rozvoje společné infrastruktury, u které předpokládáme výrazné zlepšení. Jedná se především o nově vybudované dopravní sítě, hraniční přechody a s tím úzce spjatou frekvenci přeshraničních spojů veřejné dopravy.

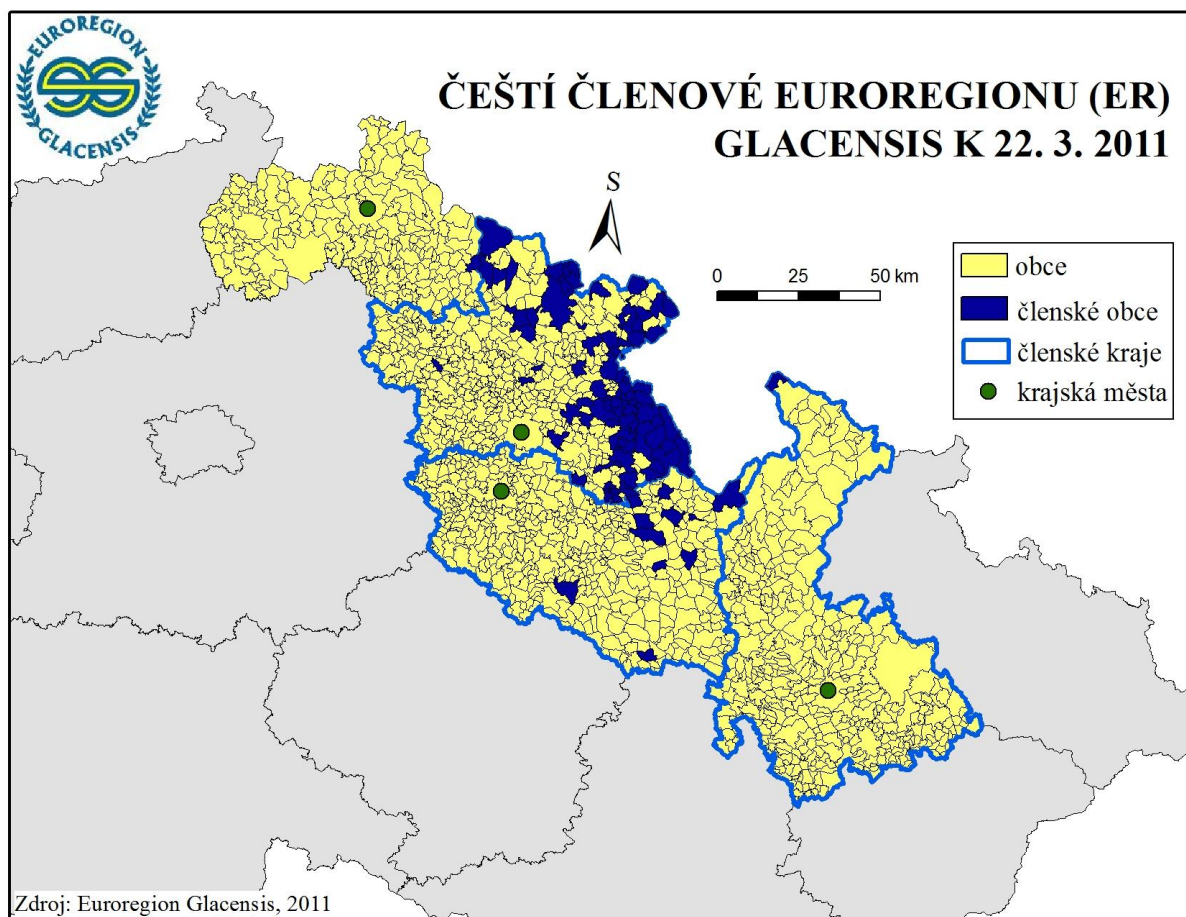
Poslední výchozí hypotézou je nárůst větších a významnějších společných projektů, které bude práce blíže charakterizovat.

Všechny zde uvedené pracovní hypotézy budou ověřovány dotazníkovým šetřením, které bylo v euroregionu Glacensis tento rok uskutečněno.

3 VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Přesně vymezit zájmové území, kterým se práce bude zabývat, lze jen obtížně. Jednotlivé oddíly budou problematiku zkoumat ve stále větším územním detailu, od obecného členění ke konkrétnímu, proto je můžeme vztáhnout k celé Evropě (teoretické kapitoly zabývající se euroregiony a jejich vznikem), česko-polské hranici a pohraničí (příhraniční spolupráce těchto dvou zemí), euroregionu Glacensis a příslušnému úseku česko-polské hranice.

Euroregion Glacensis se nachází v severovýchodních Čechách (s drobnými přesahy na Moravu a do Slezska) a na jihozápadě Polské republiky. Hranici mezi oběma zeměmi v oblasti euroregionu tvoří dominantní horská pásma a hřebeny Krkonoš, Sovích, Stolových, Orlických, Bystřických, Bardských, Rychlebských a Bialských hor a Jeseníků. Podle dělení NUTS2 je Česká republika zastoupena oblastí Severovýchod a Střední Morava, Polsko oblastí Dolnosliezskie. Obce euroregionu leží na území čtyř krajů (NUTS3). Na polské straně leží všechny ve vojvodství Dolnosliezskem, zatímco česká strana je tvořena Královéhradeckým, Pardubickým a Olomouckým krajem. Na území Glacensisu se rozkládá 16 okresů, 11 z nich se nachází v České republice, zbylých 5 okresů (powiatů) je zastoupeno v Polsku. Z těchto Polských okresů je členem 34 obcí, které dohromady tvoří rozlohu 3217,27 km² a žije zde přes 529 tis. obyvatel. Česká strana má 104 členů obecní samosprávy, kteří se rozprostírají na ploše o rozloze 1926 km² a žije zde více než 578 tis. obyvatel. (Glacensis, 2011)

Obrázek č. 1: Mapa vymezení území

4 PŘEHLED ČESKÉ LITERATURY O PROBLEMATICE HRANIC A EUROREGIONŮ

K obecné tematice hranic a euroregionů byla v práci využita díla geografická a částečně i historická. Ze značného množství takto zaměřených publikací patří k základním texty M. Jeřábka (2004), V. Baara, P. Rumpela, P. Šindlera (1996) a V. Netolického (2007), kteří rozebírají jak teoretické otázky vzniku a vývoje hranic, tak otázku euroregionů od jejich vzniku v 50. letech až po současnost.

Informace o euroregionech na území České republiky jsou roztroušeně publikovány v nejrůznějších konferenčních sbornících, často tematicky zaměřených na konkrétní úsek hranice nebo konkrétní euroregion, případně ve statistických publikacích věnovaných konkrétním euroregionům. Úroveň i frekvence těchto děl je nevyrovnaná, obecně je nejvíce pozornosti věnováno západní hranici České republiky, při které existují euroregiony nejdéle. Publikační „atraktivnost“ euroregionů zřejmě také souvisí s jejich informační politikou a obecně s mírou zájmu o prezentaci vlastních aktivit.

O euroregionu Glacensis nebyla dosud vydaná žádná samostatná odborná publikace, která by se detailněji zaměřovala na jeho aktivity. Pokusem o syntézu je nicméně bakalářská práce A. Nogové (2008) zpracovávaná na Geografickém ústavu PřF MU. Samotný euroregion vydává příležitostně spíše popularizační tištěné publikace věnované významným projektům a pravidelné zprávy o činnosti (například Zpráva z 10 let činnosti euroregionu Glacensis 1996–2006). V nepravidelných intervalech vydávají také vlastní informační Zpravodaj euroregionu Glacensis.

5 ČESKO-POLSKÁ HRANICE A EUROREGIONY

5.1 CHARAKTERISTIKA HRANICE

Musíme si uvědomit, že pojem hranice neznamena pouze linii oddělující dva sousedící státy, ale existují také hranice náboženské, kulturní, sociální atd. Definice na téma hranic je nespočet. Nejobecněji se dají hranice charakterizovat k přirovnání živého organismu, neboť pro každý živý organismus existují více či méně zřetelné hranice jeho interakcí se sousedními živými organismy i hranice jeho vlivu na neživé okolí. (Jeřábek, 2004, str. 47)

V geografii je hranice vnímána ve smyslu státní území vymezené státní hranicí. Baar a kol. (1996) definuje státní hranici jako „konvenčně (smluvně) stanovenou linii na mapách a v terénu, která odděluje území jednoho suverénního státu od území jiného suverénního státu nebo od oblasti nepodléhající suverénní moci žádného státu (volné moře)“ (Baar, 1996). Zároveň si ale musíme uvědomit, že státní hranice není linie, ale plocha, která začíná v nitru Země a dále se rozšiřuje směrem do atmosféry.

Hranice lze v geografii zkoumat prostřednictvím různých oborů (přístupů) – fyzickogeografických, socioekonomických a politickogeografických. Geografové dále rozlišují hranice dle „kvality“ rozhraničení na umělé či přírodní nebo podle „rozsahu“ rozhraničení na liniové a zonální. (Jeřábek, 2004, str. 48). Podle genetických faktorů řada autorů (z českých např. Baar, Rumpel, Šindler, 1996, Šindler, 1986) rozlišuje čtyři typy politických hranic:

- subsekventní: hranice definovaná následně po diferenciaci sousedních regionů (např. Belgie/Nizozemsko),
- antecedentní: hranice definovaná před vlastní diferenciací území (např. USA/Kanada),
- překrývající: politická opatření znamenala překrytí původních teritorií,
- reliktní: již neexistující hranice, nadále však patrná z dřívějšího období (např. mezi SRN a bývalou NDR).

Do posledního typu fakticky spadá (vzhledem k členství v Schengenu) i česko-polská hranice. Reliktní hranice jsou specifické tím, že jsou vymezeny časově. Jedná se

o historickogeografické hranice, které jsou mezními oblastmi historickogeografického regionu a byly v minulosti funkčními hranicemi, které oddělovaly odlišný systém hospodaření, odlišné kulturní tradice a znaky, apod. (Jeřábek, 2004). Příkladem lze uvést „železnou oponu“ 1947 (1948)-1989.

S pádem komunistického režimu v roce 1989 prošly české hranice řadou změn. Lidé mohli začít svobodně a bez větších problémů cestovat do většiny zemí světa. Začaly se zlepšovat občanské vztahy a spolupráce se sousedními státy, i když velice nerovnoměrně. Největší kladný vzestup přeshraničních kontaktů a spolupráce se odehrávaly na hranicích, které nám byly do roku 1989 prakticky uzavřeny (západní Německo a Rakousko). Mírný vzestup však nastal i u hranic s Polskem, existují zde ale stále negativní historické předsudky (Zich, 2005, s. 4). Se Slovenskou republikou nenastala skoro žádná změna, neboť máme spolu po většinu času nejlepší vztahy.

Další změnu s sebou přináší zařazení České republiky do Evropské unie (2004), s čímž pak úzce také souvisí přijetí ČR do schengenského prostoru o 3 roky později. Toto je další krok k zeslabování role státní hranice, kdy zanikla povinná pasová kontrola a lidé mohou volně cestovat. Čím více se naše země integruje do struktur EU, tím více můžeme očekávat přeshraniční spolupráce a průnik nejen sousedních kultur. (Zich, 2005, s. 4)

5.2 KONCEPT EUROREGIONŮ A JEJICH VÝVOJ

Český statistický úřad (2007, s. 5) charakterizuje euroregion jako „funkční územní celek v Evropě v příhraničních oblastech sousedících států. Je to oblast příhraniční spolupráce, která vznikla na základě vzájemné dohody příhraničních regionů dvou nebo více zemí. Euroregion funguje na základě vlastních stanov. Podporuje zájmy měst a obcí, sdružení organizací a fyzických osob“.

Havrlant (2001, s. 21) charakterizuje euroregiony jako: „dobrovolné demokraticky organizované instituce zaměřené na přeshraniční spolupráci zájmových sdružení obcí a měst, na řešení obecních a okresních úkolů přesahující hranice. Platformou na zpracování strategií a koncepcí, pro koordinaci projektů, organizování a řešení aktivit přesahující hranice. Komunikačním místem, na kterém se mohou obracet interní nebo externí partneři (občané, vlády, EU)“.

Dle Wahly (2001, s. 9) euroregiony nejsou: „úřady s výsostnými úkoly, pobočky a orgány EU. Instituce, které mohou odstraňovat strukturální nedostatky regionů“.

První zmínky o „euroregionech“ či spíše o organizacích fungujících na podobné bázi se začínají objevovat v roce 1950. Na hranicích západoevropských (Německo – Nizozemsko, Německo – Francie) a severoevropských zemí (Norsko – Švédsko – Finsko) vznikají první iniciativy na podporu příhraničních regionů, které chtějí usilovat o jejich rozvoj a zvýšení životní úrovně do budoucna, překonat historické bariéry a udržet nedávno dosažený mír. K uskutečnění těchto cílů bylo zapotřebí utvořit základní přeshraniční sdružení obcí, které budou řešit společné projekty a zájmy. Těžko by se těchto cílů dalo dosáhnout odděleně na obou stranách hranice. V následujících letech vedla tato sdružení politiku zlepšování situace v příhraničních oblastech (viz tab. č. 1). Uzavírala se řada mezinárodních smluv, konvencí a dohod o přeshraniční spolupráci. Příkladem může být Madridská rámcová konvence o přeshraniční spolupráci, vytvořená Radou Evropy, která si uvědomovala nutnost navýšení investic do problémových oblastí příhraničí. Od doby, kdy byl prvně použit název „euroregion“ uběhlo více jak 50 let (EUREGIO Gronau, který se rozprostírá na německo-nizozemské hranici, vznikl v roce 1958) a dnes už vyvíjí činnost více než 180 euroregionů. (Jeřábek, 2004)

Tabulka č. 1: Fáze evropské integrace se zaměřením na hraniční problematiku

	Období	Charakter	Příklady	Rok / počet
1.	brzy po 2. světové válce	Vytváření prvních přeshraničních regionů k překonání hraničních bariér a odstranění perifernosti vůči hlavním městům	Euroregio, CIMAB, Adria, Severní Kalotty	1960 / 10
2.	60.–70. léta 20. století	Stabilizace existujících a vytváření nových euroregionů, zřízení Pracovního společenství hraničních regionů, společné přeshraniční řešení problémů jako příspěvku k evropskému sjednocení	německo-nizozemská hranice, Porýní, Skandinávie	1975 / 30
3.	80. léta	Vznik dalších regionů v západní Evropě na pozadí Jednotného evropského trhu, zapojení hraničních regionů do konkurence s ostatními regiony v rámci „Evropy regionů“	Francie a Velká Británie, Dánsko a Švédsko	1985 / 60
4.	1990 a dále	Součást regionální politiky EU – společná iniciativa Interreg, CBS Phare, na vnějších hranicích zapojení oblastí států střední a východní Evropy, tvorba přeshraničních rozvojových a operačních programů	Španělsko, Portugalsko, Řecko, Finsko, Polsko, Česko, Rakousko	1995 / 140

Zdroj: Jeřábek 2004, převzato od Malchuse 1998

Jednotlivé koncepce a vize se euroregion od euroregionu liší v závislosti s tím, jak se dané celky sebedefinují, jak vnímají samy sebe. Každé území je vlastně originál a má jiné nároky, potřeby a požadavky. Většinou existují strategické či koncepční dokumenty v obecné rovině, které určují směr činnosti či priority pro roční či dvouleté období. Co mají však všechny euroregiony společného je to, že musejí pružně reagovat a organizační i koncepční problémy řešit operativně. (Laštovková, 2005).

5.3 EUROREGIONY V ČESKÉ REPUBLICE

V roce 1989 dochází k definitivnímu oslabení vlivu východního socialistického bloku na střední Evropu, a naše území prochází jak politickou, tak ekonomickou transformací. To vše nutně muselo předcházet vzniku euroregionů.

Na našem území vznikla první příhraniční spolupráce téměř před 20 lety a hlavní záměr toho projektu bylo jakési přiblížení se Evropské unii. Tento záměr bylo možné uskutečnit pouze podél hranic států, které již byly v té době členy EU a byly tomuto procesu integračně přístupné (Nogová, 2008). A tak tedy 21. 12. 1991 byla podepsána první smlouva o přeshraniční spolupráci s německou zemí, která dala vzniknout euroregionu Nisa. Této spolupráce se účastní i Polská republika. (Netolický, 2007). Bylo vcelku překvapivé, že si Česká republika zvolila jako prvního „přeshraničního partnera“ právě Německo, které se v historii dopustilo spousty chyb a omylů. Proto se vzájemná spolupráce odehrává spíše v „neosobní“ rovině, to znamená, že převažují spíše krátkodobé kontakty, které nemají předpoklady pro pevnější vazby a poznání. Zich (2002) se domnívá, že je to způsobeno naší stálou ostražitostí vůči Němcům. Přeci jen máme odlišné národní specifika (lišíme se ekonomicky, sociálně, kulturou apod.) Pro vznik dobře fungujícího společenství, bude do budoucna potřeba vytvořit dostatečné množství každodenních občanských kontaktů, překonat ekonomické rozdíly atd.

Rakousko se zprvu spolupráci s ČR vyhýbalo, protože už v té době patřilo k rozvinutým zemím s dlouhodobě fungující tržní ekonomikou. Po pádu „železné opony“ se stala Rakouská republika destinací Čechů, kteří sem přijížděli nakupovat různé zboží z důvodu nedostačující domácí nabídky. V této době obě země začínají jednat o vzniku společné přeshraniční spolupráce. Fenomén nákupů se však v polovině 90. let obrací a do Česka přijíždějí právě Rakušané za touto potřebou. V rakouských obchodech nastal výrazný pokles tržeb a s tím souvisí i negativní hodnocení přeshraniční spolupráce ze strany Rakouska. Naopak česká strana hodnotí hospodářský rozvoj v pohraničí nadprůměrně. Ale to už se na česko-rakouských-německých hranicích nachází trilaterální euroregion Šumava, na jehož vzniku se značnou měrou podílelo Německo. Rakousko v roce 1995 vstupuje do EU a má možnost čerpat prostředky z programu Interreg, podporující příhraniční aktivity. Později se dostává i Česká republika ke spolupráci s EU a to v rámci finančně podporovaného programu Phare CBC. Bohužel zde přeshraniční spolupráce nedosahuje takových výsledků, jakých by mohla, i přesto, že se jedná o relativně homogenní území. (Havlíček, 2002)

V roce 1996 se začíná plánovat příhraniční spolupráce i mezi nečlenskými státy EU, které mohou nyní čerpat finanční prostředky z programu Phare¹. (Nogová, 2008) Tento projekt dal vzniknout osmi novým euroregionům, které se nacházejí v českém příhraničí.

Z počátku byla sdružení obcí málo funkční, především díky chybějícím kontaktům. Nanejvýš se organizovaly přeshraniční kulturní a sportovní akce, ale netrvalo dlouho a těžiště činnosti euroregionů se postupně přesouvalo k závažnějším problémům, které s sebou fenomén hranic v krajině přináší. Bohužel euroregiony v České republice doplácí i na ne nejlépe nastavenou legislativu naší země, která neřeší postavení euroregionu ke státní správě ani samosprávě. Správné nastavení kompetencí by vedlo k pozvednutí významu této instituce, která nemalou měrou přispívá k regionálnímu rozvoji území. (Toušek, 2007).

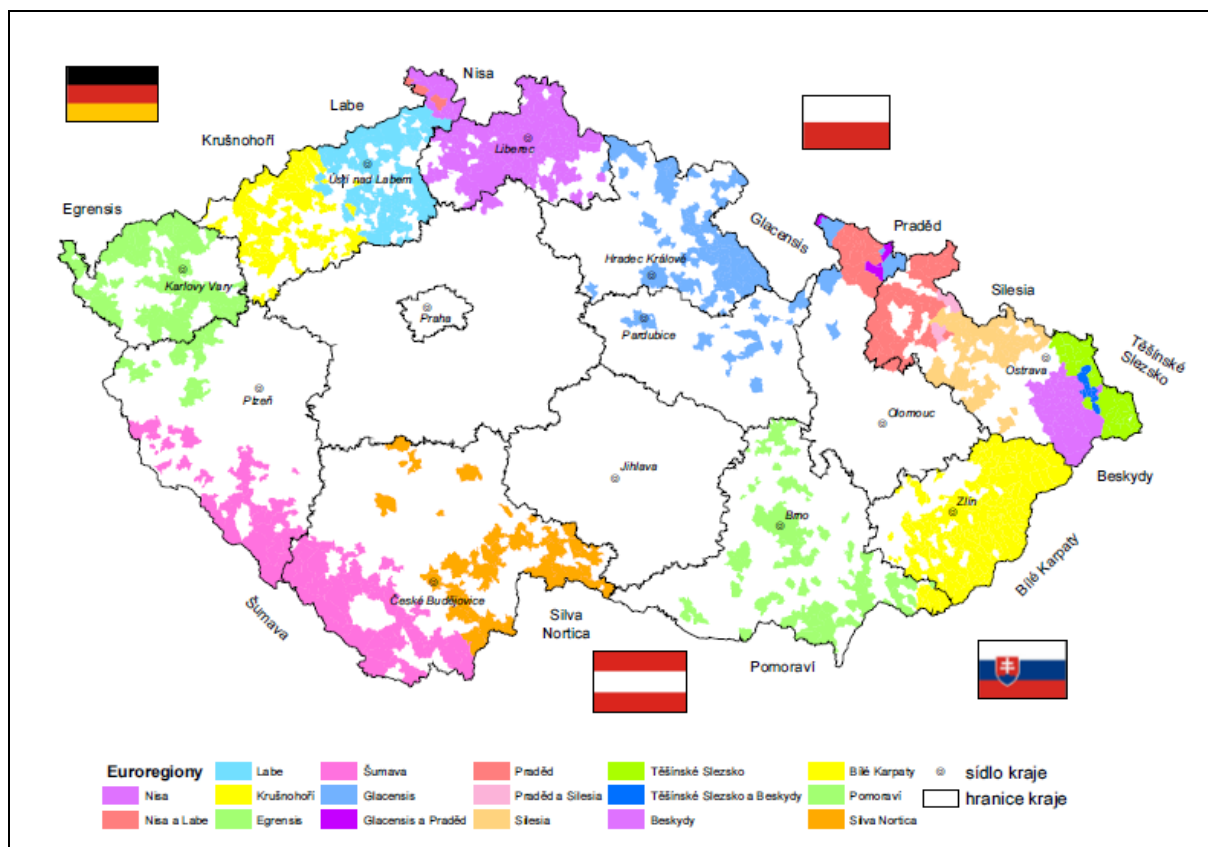
V České republice se nachází 35 pohraničních okresů z celkových 76. Tvoří téměř polovinu rozlohy Česka a na jejich území žije více jak jedna třetina obyvatel. (Jeřábek, 2004) Euroregionální sdružení měst a obcí plánuje a řeší konkrétní projekty, které povedou k oživení příhraničí, nejen po ekonomické stránce, ale také v problematice mezilidských vztahů apod. Vstup do euroregionů je dobrovolný. V České republice se nyní nachází 13 euroregionů. (ČSÚ, 2007, s. 5)

Tabulka č. 2: Přehled euroregionů ČR

Euroregion	Datum vzniku	Partnerský stát
Nisa	21. 12. 1991	Polsko, Německo
Labe	24. 6. 1992	Německo
Krušnohoří	18. 12. 1992	Německo
Ergensis	3. 2. 1993	Německo
Šumava	20. 9. 1993	Německo, Rakousko
Glacensis	5. 12. 1996	Polsko
Praděd	2. 7. 1997	Polsko
Těšínské Slezsko	22. 4. 1998	Slovensko, Polsko
Silesia	20. 9. 1998	Polsko
Pomoraví	23. 6. 1999	Rakousko, Slovensko
Beskydy	9. 6. 2000	Slovensko, Polsko
Bílé Karpaty	30. 7. 2000	Slovensko
Silva-Nortica	28. 5. 2002	Rakousko

Zdroj: Stránky vybraných euroregionů

¹ Z počátku program Phare CREDO a o 2 roky později na něj navázal program Phare CBS. Jedná se o evropské fondy, z kterých je za splnění určitých podmínek možnost čerpat finanční prostředky.

Obrázek č. 2: Euroregiony v ČR

Zdroj: ČSÚ, 2007

5.4 ČESKO-POLSKÉ VZTAHY

Česko-polské vztahy mají tu výhodu, že mohou čerpat ze společných historických zkušeností a ze společných či podobných zájmů. Když se v roce 1989 začíná rozpadat komunistický režim ve střední Evropě, především díky Polsku, stojí obě země před novou érou demokracie. Musejí projít jak politickou, tak ekonomickou transformací. V ČR startuje do dnešní doby rozporuplná kupónová privatizace, která s sebou nese následek zpomalení naší země oproti zbytku postkomunistické Evropy (Blecha, Bensch, 2001). Nastávají léta očekávání a nejistoty, tzv. transformační období. V následujících letech se český rozpočet dostává do hlubokého deficitu.

Česko (přesněji ČSFR) i Polsko stojí u zrodu Visegrádské skupiny² (15. 2. 1991) a organizace CEFTA (Středoevropská zóna volného obchodu), která vzniká k roku 1992, díky které probíhá usnadnění obchod mezi těmito zeměmi. Významným mezníkem česko-polské spolupráce byl rok 1999, kdy vstupujeme spolu s Polskem do Severoatlantické aliance. Zároveň v tomto roce nastávají první problémy s přeshraničním obchodem mezi Českem a Polskem. Zavádějí se tarifní omezení, zvyšují se cla na určité druhy zboží, a to vše díky zpomalení liberalizace v oblasti celních tarifů. Polsko prošlo reformou veřejné správy, vzniklo 16 samosprávních vojvodství. V ČR se konala obdobná reforma v roce 2000, kde vzniklo 14 samosprávních krajů. Kraje a vojvodství vznikly za účelem decentralizovat státní moc a vytvořit regiony, které by byly schopné zastupovat a jednat za okresy či powiaty, a staly by se tak rovnocennými partnery územních zřízení v jiných zemích Evropy, zvláště pak EU. Reforma veřejné správy se v postkomunistických zemích stala důležitým a vlastně i nezbytným krokem pro začlenění do evropských struktur a evropského správního prostoru. (Blecha, Bensch, 2001)

Ke dni 18. 10. 2001 byla zveřejněna studie Světového ekonomického fóra, která se týkala vyspělosti ekonomik. Česká republika se umísťuje na 37. místě (ze 75 vybraných zemí) a Polská republika je na tom ještě o 4 místa hůře (Blecha, Bensch, 2001). Tento výsledek měl obě země dovést k znovuoobnovení ekonomického růstu a k dokončení procesu restrukturalizace a uvědomit si, že do budoucna bude potřeba vybudovat silné zázemí pro odvětví služeb. S příchodem roku 2004, již nebrání České a Polské republice nic ke vstupu do Evropské unie (1. 5. 2004). V současné době se obě země musejí vypořádat s „ekonomickou krizí“ a znovunastartovat své ekonomiky.

5.5 ČESKO-POLSKÉ EUROREGIONY

V České republice se nachází 13 euroregionů, z toho jich je 6 na česko-polském pohraničí. Konkrétně se jedná o tyto: Nisa, Glacensis, Praděd, Silesia, Těšínské Slezsko a Beskydy. Z těchto zástupců jsou 4 bilaterální, zbylé 2 jsou trilaterální (nejstarší český euroregion Nisa, který zahrnuje část území Česka, Polska a Německa, a česko-polsko-slovenský euroregion Beskydy). (Vencálek, Lazarová, 2001, s. 36)

---

² Visegrádská čtyřka (V4) je aliance čtyř států střední Evropy (Česka, Maďarska, Polska a Slovenska)

Funkce a cíle jednotlivých euroregionů podél česko-polské hranice se mohou navzájem odlišovat, proto si je stručně charakterizujeme (údaje převzaty z webových prezentací euroregionů a z publikace ČSÚ, 2003). Jednu věc ale mají všechny euroregiony společnou, nacházejí se v oblastech bývalých „Sudet“, ze kterých bylo po 2. světové válce vyhoštěno německé obyvatelstvo, což s sebou přineslo řadu problémů, a ne každý region se s tím dokázal do dnešní doby vyrovnat.

5.5.1 Euroregion Nisa – Neisse – Nysa

Tabulka č. 3: Základní údaje o euroregionu Nisa – Neisse – Nysa

datum vzniku	21. 12. 1991
rozloha (km ²)	13 254 (2007)
počet obyvatel	1 638 216 (2007)
počet obcí a měst	326 (2004)
partnerské země	Česko, Německo, Polsko
ustavující dokument	Rámcová dohoda Euroregionu Nisa

Zdroj: webová prezentace euroregionu

Euroregion Nisa (ERN) se nachází na rozhraní tří členských zemí: České republiky, Spolkové republiky Německo a Polské republiky. ERN je stavěn především na komunální úrovni a z toho plynou jeho právní pravomoci. Sdružení nemá právní subjektivitu. Jedná se o dobrovolné zájmové sdružení obcí, okresů a dalších samosprávných subjektů a institucí, které je upraveno Radou schválenou Rámcovou dohodou.

ERN byl založen za účelem vzájemné přeshraniční spolupráce, která povede k rozvoji příhraničních oblastí. ER je zaměřen na rozvoj spolupráce v otázkách územního plánování, zachování a zlepšování životního prostředí, zvelebování hospodářství a růst životní úrovně, výstavbu a přizpůsobování infrastruktur přesahující státní hranice, spolupráci při likvidaci požárů a přírodních katastrof, spolupráci v oblasti rozvoje příhraniční turistiky a zřizování nových přechodů pro osobní a veřejnou dopravu, kulturní výměnu, spolupráci v humanitární a sociální oblasti přesahující hranice atd. ER podporuje zájmy obcí, okresů i jednotlivců, kteří splňují daná kritéria odpovídající cílům ERN.

5.5.2 Euroregion Glacensis

Tento euroregion bude podrobně popsán v samostatné kapitole 6.2.

5.5.3 Euroregion Praděd – Pradziad

Tabulka č. 4: Základní údaje o euroregionu Praděd – Pradziad

datum vzniku	2. 7. 1997
rozloha (km ²)	7 656 (2011)
počet obyvatel	887 498 (2011)
počet obcí a měst	109 (2011)
partnerské země	Česká a Polská republika
ustavující dokument	Rámcová dohoda o vzniku polsko-českého Euroregionu Praděd

Zdroj: webová prezentace euroregionu

Euroregion Praděd se rozprostírá na styku Moravy a Slezska v České republice a Opolského Slezska v Polské republice. Na české straně se nacházejí Jeseníky (od nejvyšší hory pochází název) a zemědělské Osoblažsko, polská strana je tvořena převážně nížinatou zemědělskou krajinou.

Euroregion je dobrovolným sdružením českých a polských spolků a svazků měst a obcí. Ani tento euroregion nemá právní subjektivitu. Idea o společné spolupráci s Polskou republikou se objevila už v roce 1990 a stálo za ní především město Jeseník. Přeshraniční spolupráce byla v tomto regionu nutností, neboť se obě strany potýkaly s obrovskými historickými jizvami. Česká strana byla po 2. světové válce vysídlena (odsun německého obyvatelstva), v 90. letech minulého století zde zanikl téměř celý průmysl, který byl postaven převážně na textilní výrobě. Zanikly i státní zemědělské statky, tudíž zde byla obrovská nezaměstnanost. I na polské straně došlo po 2. světové válce k odsunu Němců. Zároveň dochází k připojení nového území, kde se nyní nachází nová generace polského obyvatelstva. Formálně byla spolupráce stvrzena Rámcovou dohodou o vzniku polsko-českého Euroregionu Praděd ke dni 2. 7. 1997 v Jeseníku.

Euroregion byl zřízen za účelem vzájemné přeshraniční spolupráce, která povede k rozvoji příhraničních oblastí. ER je zaměřen na rozvoj spolupráce v otázkách územního plánování, životního prostředí, zvyšování hospodářské a životní úrovně, spolupráce při likvidaci požárů a přírodních katastrof, spolupráce v oblasti rozvoje příhraniční turistiky (především CHKO Jeseníky) a zřizování nových přechodů. ER podporuje zájmy a činnosti obcí, okresů a soukromých osob, které napomáhají dalšímu rozvoji regionu.

5.5.4 Euroregion Silesia

Tabulka č. 5: Základní údaje o euroregionu Silesia

datum vzniku	20. 9. 1998
rozloha (km ²)	2 790 (2011)
počet obyvatel	811 000 (2011)
počet obcí a měst	76 (2011)
partnerské země	Česká a Polská republika
ustavující dokument	Smlouva o spolupráci pod názvem EUROREGION SILESIA

Zdroj: webová prezentace euroregionu

Euroregion Silesia je jedním z nejmladších česko-polských euroregionů, který vznikl záhy po založení dvou sousedních euroregionů (Praděd a Těšínské Slezsko). Rozkládá se převážně na území Slezska (odtud plyne jeho název), v okolí průmyslových měst Opavy a Krnova na české straně, polskou stranu zastupuje Sdružení obcí povodí Horní Odry. ER nemá právní subjektivitu. Jedná se o dobrovolný svazek sdružení.

V rámci ER jsou podnikány společné kroky pro rovnoměrný a rovnovážný vývoj regionu, které mají především sblížit obyvatele žijící na obou stranách hranice. Těchto cílů se snaží dosáhnout pomocí zvyšování životní úrovně v regionu, společnou podporou investic a hospodářských programů, podnikových školení a programů zaměřených na snížení nezaměstnanosti, spolupráci a výměnnými pobyty sociálních, vzdělávacích, podnikových a kulturních skupin a dětských organizací za účelem vzájemného poznávání, zlepšováním životního prostředí, vzájemnou pomoc při katastrofách, rozvojem koordinovaného přeshraničního územního plánování a hospodářské spolupráce, budováním infrastruktury a vytvářením komplexního informačního systému za účelem výměny informací.

V současné době je už téměř dostavěna důležitá dálniční tepna D1, která tuto oblast přímo spojuje s Prahou a na druhé straně tvoří návaznost na polskou dálnici A1. To by mělo do budoucna přispět k výraznému hospodářskému zlepšení.

5.5.5 Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński

Tabulka č. 6. Základní údaje o euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński

datum vzniku	22. 4. 1998
rozloha (km ²)	1 400 (2011)
počet obyvatel	680 000 (2011)
počet obcí a měst	60 (2011)
partnerské země	Česká a Polská republika
ustavující dokument	Smlouva o regionální spolupráci pod názvem Euroregion Těšínské Slezsko

Zdroj: webová prezentace euroregionu

Euroregion Těšínské Slezsko (ERTS) je jeden z nejmladších ER v Polsku. Rozkládá se na severovýchodě České republiky a jižní části Polské republiky, v těsném sousedství se Slovenskem. Centry ER jsou dobře známá hraniční města Český Těšín a Cieszyn. Převažující část euroregionu spadala ještě v první čtvrtině 20. století pod jeden polský územně správní celek, proto se na české straně ER vyskytuje silná polská národnostní menšina. Tato příhraniční oblast má tedy historické zkušenosti, na kterých může stavět. Územím regionu prochází důležitý komunikační tah spojující severní a jižní část Evropy (E75), na kterém se nachází řada hraničních přechodů (Kozlová, Maláč, 2005). Částečně sem zasahuje i nově dostavěný úsek dálnice D1, který tento region spojuje s naším hlavním městem.

Počátky formální spolupráce sahají k roku 1993, kdy byla podepsána Smlouva o regionální spolupráci v Českém Těšíně. Další posun nastal v roce 1996, kdy byla podepsána smlouva, která předpokládala vznik jedné koordinační skupiny. A k roku 1998 se datuje vznik samotného euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński. Jedná se o dobrovolný svazek sdružení bez právní subjektivity. (Kozlová, Maláč, 2005)

Hlavní náplň euroregionu je podporovat dle svých možností zájmy měst, okresů, spolků, organizací a osob, kteří splňují předem určené cíle a požadavky. ERTS podporuje rozvoj příhraničních území výměnou zkušeností a informací z oblastí rozvoje regionu a trhu práce, spolupráci při územním plánování, řešení společných problémů v dopravě, komunikaci, bezpečnosti a ekologii. Oblast se nachází v podhůří Slezských a Moravskoslezských Beskyd, což přispívá k rozvoji turistiky, ale i nutnosti spolupráce horské služby. Dále se v rámci ER rozvíjí spolupráce v hospodářské i obchodní oblasti,

spolupráce škol a mládeže, akce podporující sport a kulturu, kulturní výměny a péče o společné kulturní dědictví.

5.5.6 Euroregion Beskydy – Beskidy

Tabulka č. 7: Základní údaje o euroregionu Beskydy – Beskidy

datum vzniku	9. 6. 2000
rozloha (km ²)	3 900 (2011)
počet obyvatel	780 000 (2011)
počet obcí a měst	133 (2011)
partnerské země	Česká, Polská a Slovenská republika
ustavující dokument	Smlouva o česko-polském-slovenském společenství s názvem EUROREGION "Beskydy"

Zdroj: webová prezentace euroregionu

Euroregion Beskydy leží v severovýchodní části České republiky, jižní části Polské republiky a severozápadní části Slovenské republiky. Společným geografickým prvkem pro celé území je pohoří Beskydy. Hlavní středisko na české straně je Frýdek-Místek, Polsko je zastoupeno městem Bielsko-Biala a slovenskou stranu reprezentuje Žilina. Tento euroregion dosahuje jednoho prvenství, které se týká jeho uspořádání. Je v historii jako první zastoupen hned třemi postkomunistickými zeměmi. I když se tento region nachází v česko-polsko-slovenském trojmezí, toto trojmezí „obchází“. Na česko-polské hranici se totiž vyskytuje dříve vytvořený euroregion Těšínské Slezsko, který se ale zastavil na česko-slovenské hranici. (Chovančík a kol. 2005)

První myšlenky o vytvoření vzájemné spolupráce mezi Českou, Polskou a Slovenskou republikou se objevily už v roce 1995, tehdy byla slovenská vláda novináři obviňována, že celý proces zdržují. O rok později probíhala další jednání, která však nepřinesla mnoho nového. Nový impuls přišel až s rozšířením programu Phare CBS na ČR a SR v roce 1999, kdy bylo podepsáno „Memorandum o porozumění a vytvoření nutných organizačních struktur pro dvoustranný program přeshraniční spolupráce České a Slovenské republiky“. Toho roku vyměnila SR kabinet Vladimíra Mečiara a začala dohánět zpoždění nejen v evropské integraci. Na Slovensku vzniká sdružení Región Beskydy (25. 6. 1999), které se dne 18. února 2000 spojuje s polským Regionem Beskidy (20. 7. 1999), a vzniká tak slovensko-polské společenství s názvem Euroregion „Beskydy“. Česká strana se stává členem o pár měsíců později. (Chovančík a kol. 2005) Euroregion Beskydy je smlouvou o společenství českých, polských a slovenských sdružení obcí. ER nemá právní subjektivitu.

Výhoda takto utvořeného euroregionu byla, že měl od počátku možnost dosáhnout na finanční prostředky z EU pro společné projekty. Hlavním cílem vytvoření Euroregionu „Beskydy“ jsou společné aktivity za účelem rovnoměrného a vyváženého rozvoje regionu a sblížení jeho obyvatel a institucí v příhraničních oblastech, a to zejména v oblastech výměny zkušeností a informací týkajících se regionu, trhu práce, územního plánování a stavebnictví, řešení společných problémů v oblastech dopravy, dopravních sítí, spojů a telekomunikací, problémů ekologie životního prostředí, hospodářství, obchodu, průmyslu atd. Tento region má velké předpoklady k rozvoji turistiky a cestovního ruchu, neboť pohoří Beskydy představují překrásné přírodní bohatství.

6 ČESKO-POLSKÁ HRANICE V OBLASTI EUROREGIONU GLACENSIS

6.1 CHARAKTERISTIKA HRANICE

Hranice mezi českou a polskou stranou euroregionu dotváří dominantní pohoří Krkonoš, kde se nachází nejvyšší hora toho společenství, Sněžka (1602 m n. m.), a také zde pramení významná řeka Labe. Nedaleko se nachází první (bráno od západu k východu) silniční hraniční přechod Pomezí Boudy – Przelec Okraj, který slouží převážně polským turistům přijíždějících do Krkonoš. O necelých 15 km dále (vzdušnou čarou), se na severu Trutnovska nachází další silniční hraniční přechod Královec – Lubawka. Dále na východ lemuje hranici z české strany CHKO Broumovsko a z polské strany Park Krajobrazowy Gór Wałbrzyskich a Sowich, kde se nacházejí silniční hraniční přechody Starostín – Golińsk a Otovice – Tlumaczów.

V blízkosti mého bydliště (Červený Kostelec) se nalézají nejvytíženější silniční hraniční přechod Náchod – Kudowa Słone a hranici zde přírodně dotváří Park Narodowy Gór Stołowych. Dále na východ se dostáváme do oblasti Orlických a Bystrzyckých hor, kde byl teprve před pár lety otevřen silniční hraniční přechod Orlické Záhoří – Mostowice. Na rozmezí Královéhradeckého a Pardubického kraje se nachází silniční hraniční přechod Dolní Lipka – Boboszów. Na hranici mezi Pardubickým a Olomouckým krajem se tyčí Kralický Sněžník (1423 m n. m.), který tvoří základ polské oblasti nazvané Śnieżnicki Park Krajobrazowy, a v jehož blízkosti se nachází pramen řeky Moravy. Nedaleko odtud je vybudován silniční hraniční přechod Staré Město – Nowa Morawa, v jehož těsné blízkosti se vyskytují Jeseníky. Od dalšího silničního hraničního přechodu (Bílý Potok – Paczków) nás oddělují Rychlebské hory. Na samotném konci území euroregionu Glacensis, v blízkosti polského Parku Krajobrazowy Gór Opawskich, jsou vybudovány hned dva silniční hraniční přechody Mikulovice – Głuchołazy a Zlaté Hory – Konradów.

6.2 EUROREGION GLACENSIS

6.2.1 Historie, vývoj členské základny

Euroregion Glacensis (EURG) patří k šestnácti euroregionům působících na polských hranicích a je jedním ze šesti na česko-polské hranici. Zárodky přeshraniční spolupráce mezi Českou a Polskou republikou sahají na přelom 80. a 90. let. Vděčíme za ni především Polsko-česko-slovenské solidaritě, jejíž členové výrazně napomohli k rozvoji dvoustranných kontaktů v Kladsku. Tím dali nevědomky příležitost ke vzniku EURG.

Nesmírně důležitý byl i přechod k demokratické společnosti, bez kterého by uskutečnění těchto věcí nebylo možné. Tyto proměny se podílely na navázání přátelské spolupráce mezi samosprávami příhraničních měst a obcí, každoročního pořádání (od r. 1990) Česko-polských dnů křesťanské kultury atd. (Borkowska, 2006)

Ve dnech 17.–18. května 1991 se ve městě Náchod konala konference, která se zabývala problematikou přeshraniční spolupráce. Zúčastnilo se jí kolem 150 zástupců česko-polského příhraničí. Další událost na sebe nenechala dlouho čekat. Dne 18. září 1992 byla ve Wałbrzychu uzavřena „Dohoda o nadhraniční vzájemné spolupráci a o vzniku Nadhraničního svazku měst a obcí Česká republika – Polsko“. Podpisem ji stvrdilo 21 zástupců z wałbrzyského a opolského vojvodství a severních Čech. Hlavním náplní dokumentu byla koordinace úsilí pro hospodářský, kulturní a společenský rozvoj a společné řešení ekologických problémů vyskytujících se v příhraniční oblasti. O necelý rok později podepsaly české a polské obce v Hradci Králové prohlášení o požadavku utvoření Nadhraničního svazu měst a obcí. Tento jev bylo možné pozorovat v celé „jádrové“ části sudetského regionu.

Do roku 1994 prosazovali zástupci místních samospráv odlišný – vzhledem k typickým procesům „euroregionalizace“ – přístup k přeshraniční spolupráci. Ten spočíval na principech vymezení území a forem příhraniční spolupráce při současném stanovení jejich realizátorů a termínu plnění, a však bez tvoření struktur euroregionu. S příchodem roku 1994 dochází ke změně názorů zástupců českých a polských samospráv a začíná se uvažovat o utvoření euroregionu pod názvem „Glacensis“. Tento název má své historické kořeny a je odvozen od středověkého latinského pojmenování Kladské kotliny. Ještě téhož roku (9. února) proběhla registrace Sdružení obcí Kladska (vzniklé k roku 1992), které začalo podporovat myšlenku územní samosprávy týkající se příhraniční spolupráce, a 30. května Samosprávní oblastní sněm wałbrzyského vojvodství schválil důležitý krok, k možnosti založení euroregionu Glacensis. (Borkowska, 2006)

Dne 16. ledna 1996 byla podepsána smlouva o vzniku Regionálního sdružení pro spolupráci Pomezí Čech, Moravy a Kladska, které od 9. března 1998 působí jako sdružení měst a obcí „Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis“. Tato událost se uskutečnila v Rychnově nad Kněžnou a účastnilo se jí sedm starostů českých územních samospráv (z Náchoda, Rychnova nad Kněžnou, Šumperka, Ústí nad Orlicí, Trutnova, Orlického Záhoří, Police nad Metují) a také primátor Hradce Králové. Ještě pár dní před vznikem tohoto společenství byla v Hradci Králové podepsána Rámcová smlouva mezi Sdružením obcí Kladska a Regionálním sdružením pro spolupráci Pomezí Čech,

Moravy a Kladska o vzniku euroregionu s názvem „Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis“. Slavnostní založení euroregionu Glacensis se datuje ke dni 5. prosince 1996, kdy byly dojednány poslední dohody. Od té doby prošel Euroregion několika podstatnými strukturálními změnami, které napomohly k přijetí dalších členů. (Borkowska, 2006)

6.2.2 Struktura a orgány euroregionu

Společné orgány euroregionu Glacensis jsou Rada Euroregionu, Sekretariát Euroregionu a Revizní komise Euroregionu. (Netolický, 2007, shodný zdroj použit i ve zbytku podkapitoly)

Rada Euroregionu je nejvyšším řídicím orgánem, do kterého si každá ze dvou strana dosazuje tři zástupce. Způsob delegování zástupců do rady je interní záležitostí národních struktur. Mezi hlavní úkoly a pravomoci Rady patří např. schvalování společných aktivit, rozhodování o podmínkách využití společných finančních prostředků a jmenování členů Sekretariátu. Rada se schází nejméně dvakrát do roka (zasedání jsou otevřená) a ze svých řad si volí na funkční období 1 roku předsedu. Po ukončení volebního období se předsedou stává osoba zastupující druhou stranu, uplatňuje se zde tzv. princip rotace (Borkowska, 2006). Pro funkční období 2011–2012 je předsedou Czesław Kręcichwost.

Sekretariát Euroregionu zastupuje za každou stranu jeden sekretář, jehož hlavní naplní práce je prezentovat Euroregion. Zároveň zastupují i sekretariáty národních částí.

Kontrolním orgánem Euroregionu je **Revizní komise Euroregionu**, kterou tvoří 4 členové (z každé národní části 2), které deleguje Rada.

Orgány české části Euroregionu (resp. jeho českého smluvního subjektu, kterým je zájmové sdružení právnických osob s názvem „Regionální sdružení Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis“) tvoří Regionální kongres, Rada sdružení, Předsednictvo, předseda, místopředsedové, pracovní skupiny, Revizní komise a Sekretariát. (Smlouva o založení zájmového sdružení právnických osob Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis, 2003)

Nejvyšším orgánem sdružení na české straně je **Regionální kongres**, kde členy v tomto orgánu zastupují jejich statutární zástupci. Zasedá jedenkrát ročně, kde pak schvaluje základní organizační dokumenty a určuje výši členských příspěvků.

Orgán, který připravuje, projednává a předkládá materiály Regionálnímu kongresu, se nazývá **Rada sdružení**. Je tvořena zástupci členů - nejvýše však mohou být zvoleni 2 za

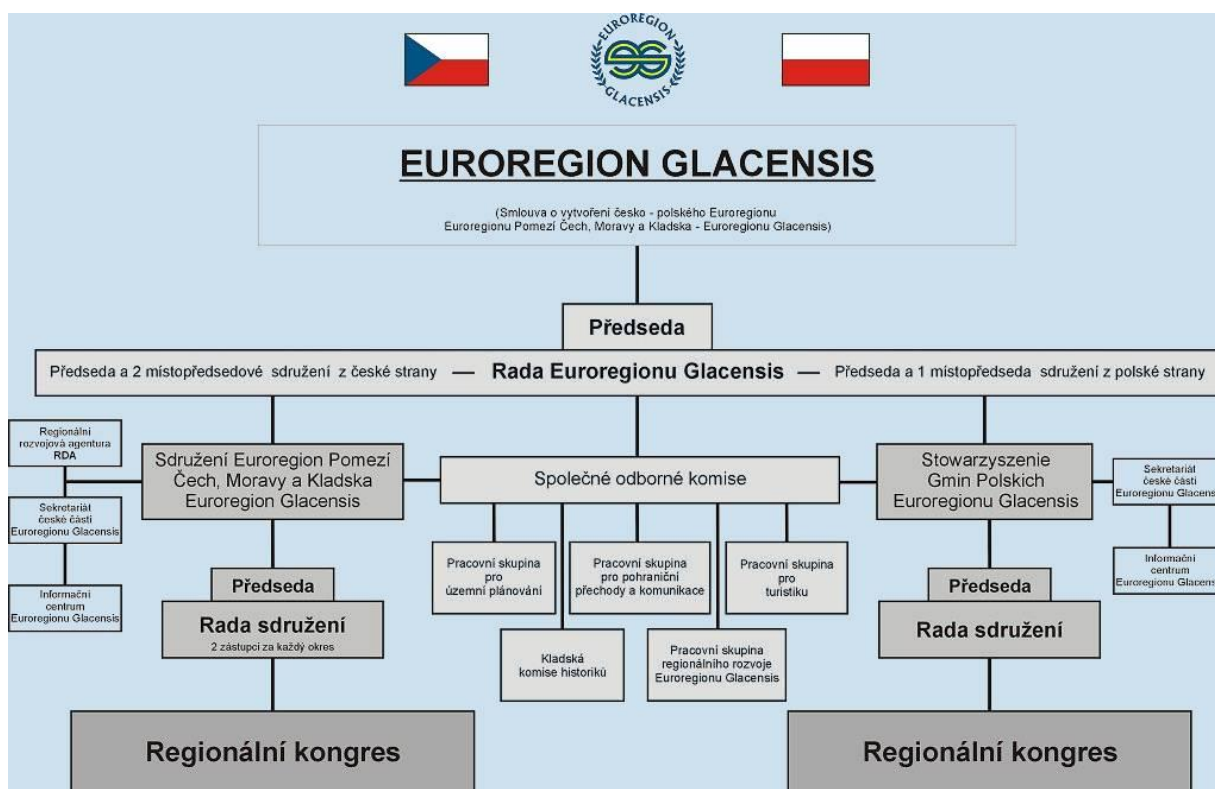
jeden okres a za každý samosprávný kraj. V čele orgánu stojí předseda, který je volen členy Rady. Jejich společné funkční období je určeno na dobu 4 let. Rada sdružení je výkonným orgánem s všeobecnou působností, jejíž hlavní funkce spočívá ve jmenování či odvolání sekretáře sdružení.

Předsednictvo, předseda, místopředsedové tvoří dohromady výkonný orgán rady, kde jejich společné rozhodnutí podléhá ratifikaci radou. Předsednictvo je tvořeno předsedou, prvním místopředsedou a druhým místopředsedou, kteří zastupují sdružení ve společné česko-polské Radě Euroregionu.

Dále jsou zde tzv. **pracovní skupiny**, které se zabývají hledáním řešení stálých problémů. Jsou složeny ze zástupců členů sdružení nebo z jiných příslušných odborníků. Funkční období zde není omezeno.

Revizní komise tvoří kontrolní orgán sdružení, který vykonává svoji funkci po dva roky a je složen ze tří zástupců.

Poslední orgánem české strany euroregionu je **Sekretariát** v čele se sekretářem, jenž je jmenován a odvoláván radou. Na základě smluv plní koordinační a administrativní úkoly.

Obrázek č. 3: Struktura Euroregionu Glacensis

Zdroj: Euroregion Glacensis, 2004

6.3 ZMĚNY ČESKO-POLSKÉ HRANICE PO ROCE 1989

6.3.1 Dopravní dostupnost, režim překračování hranice, hraniční přechody

Dopravní dostupnost v euroregionu Glacensis je dle Burkowske (2006, s. 5) výrazně ovlivněna exponovanou zeměpisnou polohou, což potvrzují tyto argumenty:

- tranzitní oblast – nejkratší spojení mezi Prahou a Varšavou,
- přímé silniční a železniční spoje s Prahou, Varšavou a všemi většími městy v zemi,
- sousedství velkých městských aglomerací s mezinárodními letišti – Praha a polská Vratislav,
- sousedství atraktivních území České republiky a malá vzdálenost od německé či rakouské hranice,
- systém hraničních přechodů s Polskem (silničních, železničních, malého pohraničního styku a turistických).

Pravdou je, že většina zájmového území je dobře dostupná díky husté silniční síti (převážně II. a III. tříd). Na druhou stranu je však velkým problémem špatný stav a technická zanedbanost regionální silniční sítě, která se odráží v nedostačujících parametrech, dopravních závadách včetně nedostatečné kapacity nebo kvality, což vede až k poškození životního prostředí (CEP, 2007). Nevýhodou silniční sítě je ale absence dálnic a rychlostních silnic. Výstavba dálnice D11, která má vést z Prahy do Jaroměře a dále pak pokračovat jako rychlostí silnice R11 až k hraničnímu česko-polskému přechodu Královec, se zastavila v těsné blízkosti před Hradcem Králové. Výrazné odlehčení už tak přetížených silnic má přinést vybudování rychlostní silnice R35³, které prozatím skončilo u města Mohelnice (ŘSD, 2011). Dále se jedná o prodloužení polské rychlostí silnice S5 o úsek Wrocław – Boboszów a české rychlostní silnice R43 o úsek Moravská Třebová – Dolní Lipka (Borkowska, 2006, s. 29).

Železniční síť v daném regionu patří svojí hustotou k průměrným, v některých oblastech až nadprůměrným. Proto se do budoucna neplánuje výstavba nových úseků, ale spíše jejich modernizace a obnova zastaralého vozového parku. Výjimkou je však strategické propojení s evropskou železniční magistrálou E40, které by mělo být díky malé vzdálenosti snadné. Dále je potřeba vyřešit problematickou jednokolejnou trať mezi

---

³ Budoucí vize trasy rychlostí silnice R35 od západu k východu: státní hranice SRN – Liberec – Turnov – Hradec Králové – Vysoké Mýto – Mohelnice – Olomouc – Lipník nad Bečvou

Hradcem Králové a Pardubicemi, především ji pak zprůchodnit pro veškerou nákladní dopravu. Důležitá je v Pardubickém kraji existence I. železničního koridoru, který tento region přímo spojuje s hlavním městem ČR. (Strategie rozvoje Euroregionu Glacensis, 2002)

Přínosem v rámci dopravy je i mezinárodní letiště v Pardubicích, které je jedním z pěti páteřních letišť ČR. O zřízení fungujícího mezinárodního letiště se uvažuje i v sousedním krajském městě Hradec Králové. Další, i když omezený přínos, by s sebou přinesla možnost splavnění řeky Labe až k Pardubicím.

Neodlučitelnou součástí hranic jsou hraniční přechody. Do nedávné doby to byly především „kontrolní body“, u kterých se stavěla kontrolní stanoviště. To vše skončilo se vstupem ČR i našich přeshraničních sousedů do schengenského prostoru. Dnes zde může doprava volně plynout a dobrá dostupnost státní hranice se stala základem mezinárodní spolupráce.

Rok 1996 byl pro euroregion Glacensis průlomový, se vznikem samotného euroregionu souvisí i otevření řady hraničních přechodů, na jejichž vzniku se nemalou měrou podílela touha lidí po cestovním ruchu. Dle Borkowske (2006, s. 16) přichází další významný mezník s rokem 2005, kdy došlo po dlouhé odmlce k otevření dalších 6 přechodů v našem příhraničí, včetně hraničního přechodu na turistické stezce Kocioł – Olešnice v Orlických horách, na jehož otevření jsme čekali 10 let, a silničního hraničního přechodu Mostowice – Orlické Záhoří, který byl zprovozněn po dlouhých 15 let diplomatického jednání.

Celkově se ve zkoumaném regionu systém hraničních přechodů skládá z 11 silničních přechodů (viz. tab. č. 8), 4 železniční (Euroregion Glacensis, 2008), 6 pro malý pohraniční styk a 21 na turistických stezkách (Borkowska, 2006, s. 16). I přesto, že se v euroregionu Glacensis nachází nejvíce hraničních přechodů, jsou zde stále velké nedostatky, které se týkají především oblasti Jeseníků a Orlických hor (Strategie rozvoje Euroregionu Glacensis, 2002, s. 43).

Tabulka č. 8: Silniční hraniční přechody mezi ČR a Polskem na území euroregionu Glacensis

Hraniční přechod	*Typ	**Rozsah dopravy	Provozní doba	Celoroční průměrná intenzita všech vozidel [počet vozidel / 24 hod]	
				2000	2005
Zlaté Hory – Konradów	1,3	P,C,M,OA,B,N1	nepřetržitá	701	884
Mikulovice – Głuchołazy	1,3	P,C,M,OA,B,N2	nepřetržitá	956	807
Bílý Potok – Paczków	1,3	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá, N - do 12 t	769	718
Dolní Lipka – Boboszów	1,3	P,C,M,OA,B,N1	nepřetržitá	799	1 006
Náchod – Kudowa Słone	1,3	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá	3 145	5 177
Otovice – Tlumaczów	1,3	P,C,M,OA,B	nepřetržitá	1 526	1 771
Starostín – Golińsk	1,3	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá, N - do 6 t	706	570
Královec – Lubawka	1,3	P,C,M,OA,B,N	nepřetržitá, N - do 6 t	672	1 155
Pomezí Boudy – Przelecz Okraj	1,3	P,C,M,OA	nepřetržitá	804	747
Staré Město – Nowa Morawa	1,3	P,C,M,OA,N	nepřetržitá, N - do 3,5 t	532	632
Orlické Záhoří – Mostowice	1,3	P,C,M,OA,N1	nepřetržitá	185	272

*Typ: 1 - hraniční přechod pro občany všech států, 2 - pro občany ČR a PR, 3 - přechod pro malý pohraniční styk (Smlouva mezi ČR a PR o malém pohraničním styku, Praha 17. 1. 1995)

**Druhy dopravy: P - pěší, C - cyklisté, M - motocykly, OA - osobní automobily, B - autobusy, N - nákladní doprava, N1 - nákladní vozidla evidovaná v ČR a PR do užitečné hmotnosti 3,5 t (s výjimkou přeprav nebezpeč. nákladů), N2 - nákl. vozidla do 3,5 t evidovaná v ČR v okresech Bruntál, Šumperk a Jeseník a v PR ve Vojevodství Opole.

Zdroj: Euroregion Glacensis, 2008 a České dálnice, 2011

6.3.2 Přeshraniční spolupráce a aktivity euroregionu

- **Přeshraniční spolupráce bez podpory EU** (Borkowska, 2006)

První významná česko-polská spolupráce v zájmovém regionu se datuje k roku 1989, kdy od listopadu začíná vycházet měsíčník „Ziemia Kłodzka – Od Kladského pomezí – Glatzer Bergland“, ve kterém novináři přibližovali významné události spolupráce a šířili myšlenku regionalismu.

Od roku 1990 se pravidelně v česko-polském příhraničí koná největší kulturní akce pod názvem česko-polské dny křesťanské kultury.

Roku 1992 byla založena Kladská komise historiků, která působí pod záštitou Univerzity Hradec Králové. Po vytvoření euroregionu začíná též plnit úlohu Komise pro výzkum a regionální vzdělávání euroregionu Glacensis. V současné době mají na svém kontě řadu společně vydaných vzdělávacích publikací.

▪ **Přeshraniční spolupráce s příspěvím Programu Phare Credo**

(Euroregion Glacensis, 2005, 2007)

Program Phare Credo byl financován programem Evropské unie Phare a byl určen pro státy střední a východní Evropy a Společenství nezávislých států. Jeho hlavním cílem bylo podpořit pomocí různých projektů dobré sousedské vztahy, sociální stabilitu a ekonomický rozvoj pohraničí. Program Phare Credo rozlišoval dva typy projektů:

- tzv. „měkké“ projekty (výměna znalostí, odborné poradenství, ekonomický a obchodní rozvoj a výměnu informací)
- tzv. investiční projekty (zahrnuje financování infrastruktury v menším měřítku, jako příklad lze uvést cyklistické stezky, turistické značení, zařízení pro monitorování stavu životního prostředí)

Tabulka č. 9: Podpora projektů programu Phare Credo v euroregionu Glacensis (za ČR)

č.	Název projektu	Název programu	Rok programu	Žadatel	Okres	Výše podpory v EUR
1.	BIORES - Podpora spolupráce v oblasti udržitelného rozvoje v biosferické rezervaci Krkonoše	Phare Credo Pilot Round	1997	Nadace Biosferická rezervace Krkonoše, Vrchlabí	Trutnov	14 300
2.	BOOM	Phare Credo Main Round	1998	Centrum odborné přípravy Trutnov	Trutnov	16 367
3.	Ochrana podzemní vod oblasti Mikulovice - Gluchołazy, očista řeky Bělá	Phare Credo Main Round	1998	Obec Mikulovice	Jeseník	235 380
4.	Modernizace infomačních středisek v česko-polském Krkonošském národním parku	Phare Credo Main Round	1998	Správa KRNAP, Vrchlabí	Trutnov	52 624
Celková podpora české části euroregionu Glacensis v rámci programu Phare Credo						318 671

Zdroj: Euroregion Glacensis, 2007

Tabulka č. 10: Podpora projektů programu Phare Credo v euroregionu Glacensis (za PR)

č.	Název projektu	Název programu	Rok programu	Žadatel	Okres	Výše podpory v EUR
1.	Polsko-české dny křesťanské kultury	Phare Credo Pilot Round	1997	Komitet Obywatelski Ziemia Kłodzka	Nowa Ruda miejska	31 057
2.	EUROFIRMA polsko český program pro podporu podnikatelství	Phare Credo Pilot Round	1997	Agencja Rozwoju Regionalnego AGROREG	Nowa Ruda miejska	39 993
3.	Podiebrad - partnerská města Ziębice - Jaromierz	Phare Credo Pilot Round	1998	Gmina Ziębice	Gmina Ziębice	35 544
4.	Turistická mapa Góry Stołowe a Broumovské Stěny	Phare Credo Main Round	1998	Park Narodowy Gór Stołowych	Kudowa Zdrój	11 000
5.	Škola 2000 - Demokracie, akceptace a přátelství	Phare Credo Main Round	1998	Stowarzyszenie KLUB ZDANIE	Bystrzyca Kłodzka	46 492
6.	Řízení programu Credo	Phare Credo Main Round	1998-2000	Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej	Euroregion Glacensis	6 419
Celková podpora polské části euroregionu Glacensis v rámci programu Phare Credo						170 505

Zdroj: Euroregion Glacensis, 2007

- **Přeshraniční spolupráce s příspěvím Programu Phare CBS** (Euroregion Glacensis, 2005, 2007)

Program Phare CBS (Cross–Border–Co–operation) byl určen pro země střední a východní Evropy jako hlavní nástroj finanční a technické podpory. Skládal se ze tří celků:

- Národní programy Phare – Jejich hlavní záměr spočíval v přípravě České republiky na členství v EU. Projekty se týkaly hlavně státní správy. Další nepostradatelnou součástí programu byly investiční projekty v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti
- Programy přeshraniční spolupráce Phare CBS – Byly přípravou na účast v iniciativě Společenství INTERREG III. Projekty realizované v rámci těchto programů měly povětšinou investiční charakter, který měl přeshraniční dosah.
- Mnohonárodní programy Phare – Přípravovaly kandidátské země na vstup do EU. Prověřovala se jejich dostatečná schopnost spolupráce.

Jeho hlavní cíle spočívaly v příhraniční spolupráci se sousedícími státy, nutnosti potlačit negativní vliv hranic, hospodářském rozvoji příhraničí a zvýšení konkurenční schopnosti podniků.

Tabulka č. 11: Velké infrastrukturální projekty z programu Phare CBC

č.	Název projektu	Název programu	Rok programu	Žadatel	Obec / Okres	Výše podpory v EUR
1.	Výstavba čističky odpadních vod v Mioszowě	Phare CBC Poland - Germany - Czech Republic	1995	Gmina Mioszów	Mioszów	202 934
2.	Výstavba společné meziobecní čističky odpadních vod v obci Ścinawka Dolna	Phare CBC Poland - Germany	1997	Nowa Ruda - miejska	Nowa Ruda	1 254 000
3. a	Ochrana vody Kladské Nisy v oblasti údolí Horní Nisy - stavba dvou nových čističek odpadních vod pro obce Bystrzyca Kłodzka a Międzyzlesie	Phare CBC Poland - Czech Republic	1999	Gmina Międzyzlesie	Międzyzlesie	1 000 000
3. b	Ochrana vody Kladské Nisy v oblasti údolí Horní Nisy - stavba dvou nových čističek odpadních vod pro obce Bystrzyca Kłodzka a Międzyzlesie	Phare CBC Poland - Czech Republic	1999	Gmina Bystrzyca	Bystrzyca Kłodzka	1 600 000
4.	Modernizace železničního hraničního přechodu (CZ-PL) Lichkov-Międzyzlesie	Phare 97 - Program Krajowy	1997	PKP	Międzyzlesie	3 000 000
5.	Orlické Záhoří – Mostowice, rekonstrukce silnice II/311	Phare CBC Poland - Czech Republic	2000	Ředitelství silnic a dálnic ČR	Rychnov n/Kn	2 000 000
6.	Rekonstrukce přístupových silnic II/311 a II/319 k hraničnímu přechodu Orlické Záhoří – Mostowice, 2. etapa	Phare CBC Poland - Czech Republic	2001	Ředitelství silnic a dálnic ČR	Rychnov n/Kn	2 200 000
7.	Rekonstrukce krajské silnice č. 389 na úseku 11,2 km Duszniki Zdrój – Zieloniec	Phare CBC Poland - Czech Republic	2001	Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich	Duszniki Zdrój	2 000 000
8.	Rekonstrukce silnic v příhraničním regionu Ústí nad Orlicí	Phare CBC Poland - Czech Republic	2003	Pardubický kraj	Ústí n. Orlicí	3 062 896
9.	Stavba stoupacích pruhů na silnici č. 8 v úseku Duszniki Zdrój – Lewin Kłodzki (příjezd k hraničnímu přechodu Náchod - Kudowa Słone)	Phare CBC Poland - Czech Republic	2003	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Duszniki Zdrój / Lewin Kłodzki /	2 300 000
Celková podpora v rámci velkých infrastrukturálních projektů Phare CBC						18 619 830
					Polsko	11 356 934
					ČR	7 262 896

Zdroj: Euroregion Glacensis, 2007

▪ Společný fond malých projektů (SFMP)

Je součástí programu Phare. Slouží jako finanční podpora místních či regionálních institucí k realizaci menší akcí typu „people-to-people“ a projektů neinvestiční povahy. Příkladem si můžeme uvést projekty jako značení cyklotras v Orlických horách, Frymbursko-olešnické závody, Systém turistických informací partnerských měst a dále bychom našly stovky dalších projektů.

▪ Program INTERREG III

Stejně jako předchozí iniciativy je i program INTERREG III zaměř na rozvoj příhraničních regionů, který odbourává problematiku hranic. Tento program je složen z 3 částí (CRR, 2010):

- INTERREG IIIA se týká přeshraniční spolupráce mezi sousedními regiony. Iniciativa Společenství INTERREG IIIA je v České republice realizována prostřednictvím pěti samostatných programů podle územního členění: česko-saský program, česko-bavorský program, česko-rakouský program, česko-slovenský program a česko-polský program.
- INTERREG IIIB jehož hlavním cílem je rozvinout nadnárodní spolupráci zemí mezi ústředními, regionálními a místními orgány tak, aby byl dosažen vyšší stupeň územní integrace v Evropě.
- INTERREG IIIC se zabývá partnerstvím mezi městy, regiony a jinými subjekty činnými v městském a regionálním rozvoji. Cílem programu je iniciovat intenzivnější výměnu zkušeností a vypracování společných strategií a aktivit v oblasti regionálního rozvoje.

Pro období 2004 – 2006 byla česko-polskému příhraničí k dispozici iniciativa INTERREG IIIA, která bezprostředně navazuje na předvstupní program Phare CBS. Díky regionálnímu zaměření na dotyčnou příhraniční oblast, jde tedy převážně o Fond mikroprojektů, jehož správu zajišťuje právě euroregion Glacensis. Pro období 2004 – 2006 je v euroregionu Glacensis příjemcům k dispozici 1 371 489 EUR. (Borkowska, 2006).

- **Iniciativa Cíl 3 – Evropská územní spolupráce** (Sächsische Aufbaubank-Förderbank, 2011)

V období 2007–2013 se euroregion Glacensis zapojil do programu, který nese název Cíle 3 – Evropská územní spolupráce. Tato iniciativa nahrazuje program INTERREG IIIA a podle Borkowske (2006) se předpokládá minimálně dvojnásobné navýšení prostředků na podporu příhraničí. Jsou přijímány projekty nejrozličnějšího charakteru z oblasti hospodářské a sociální. Jak si euroregion Glacensis během těchto 7 let počínal, budeme vědět až na konci roku 2013, kdy se tento program zájemcům uzavře.

6.3.3 Změny vnímání hranice a příhraniční spolupráce

Obsah této kapitoly pojednává o změnách vnímání hranice, rozvoji příhraniční spolupráce, vývoji česko-polských vztahů apod. Daná tvrzení se opírají o výsledky dotazníkového šetření, které bylo provedeno na obou stranách euroregionu Glacensis. Jsou zde zmíněné jen ty odpovědi, které mají pro nás určitou vypovídající hodnotu. Názornější

přehled nám dotvoří zpracování některých výsledků pomocí grafů. Přehled odpovědí je uveden v tab. č. 12 a 13. Samotný dotazník je připojen v části příloh.

Tabulka č. 12: Přehled opovědí respondentů české strany euroregionu Glacensis

otázka	odpovědi v relativních hodnotách										
	ano	ne	a	b	c	d	e	f	g	h	ch
1	-	-	59,70	9,70	25,37	5,22	-	-	-	-	-
2	-	-	65,67	26,87	7,46	-	-	-	-	-	-
3	-	-	6,72	25,37	22,39	45,52	-	-	-	-	-
4	-	-	2,99	56,72	40,30	-	-	-	-	-	-
5	-	-	21,85	24,81	39,63	6,30	7,04	0,37	-	-	-
6	-	-	5,22	60,45	17,91	7,46	2,99	5,97	-	-	-
7	-	-	0,75	19,40	24,63	5,22	2,24	47,76	-	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	8,21	11,94	37,31	42,54	-	-	-	-	-
10	-	-	58,08	35,93	1,80	1,20	2,40	0,60	-	-	-
11	-	-	83,58	0,00	16,42	-	-	-	-	-	-
12	-	-	37,31	6,72	55,97	-	-	-	-	-	-
13	-	-	2,24	2,99	50,00	36,57	8,21	-	-	-	-
14	-	-	0,75	0,00	6,72	20,90	71,64	-	-	-	-
15	-	-	0,63	5,70	77,22	16,46	-	-	-	-	-
16	44,78	55,22	2,00	24,00	9,00	19,00	45,00	1,00	-	-	-
17	50,00	50,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	-	-	14,18	47,76	32,84	2,99	2,24	-	-	-	-
19	-	-	28,36	47,76	17,91	5,97	0,00	-	-	-	-
20	-	-	17,91	55,22	26,87	-	-	-	-	-	-
21	-	-	36,57	19,40	44,03	-	-	-	-	-	-
22	-	-	30,60	69,40	-	-	-	-	-	-	-
23	-	-	29,10	26,87	29,85	14,18	-	-	-	-	-
24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	-	-	33,58	23,13	37,31	5,97	-	-	-	-	-
26	-	-	6,72	21,64	6,72	0,75	2,99	44,78	2,24	12,69	1,49
27	-	-	1,82	36,36	3,64	14,55	0,00	30,91	12,73	-	-

*Otázka č. 8 a 24 není v přehledu zahrnuta, protože měla textový charakter.

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Tabulka č. 13: Přehled opovědí respondentů polské strany euroregionu Glacensis

otázka	odpovědi v relativních hodnotách										
	ano	ne	a	b	c	d	e	f	g	h	ch
1	-	-	64,29	17,35	17,35	1,02	-	-	-	-	-
2	-	-	29,59	36,73	33,67	-	-	-	-	-	-
3	-	-	25,51	24,49	19,39	30,61	-	-	-	-	-
4	-	-	6,12	60,20	33,67	-	-	-	-	-	-
5	-	-	16,83	28,71	29,70	9,41	15,35	0,00	-	-	-
6	-	-	7,14	58,16	17,35	3,06	0,00	14,29	-	-	-
7	-	-	2,04	9,18	31,63	12,24	2,04	42,86	-	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	26,53	7,14	22,45	43,88	-	-	-	-	-
10	-	-	33,07	49,61	1,57	0,79	14,96	0,00	-	-	-
11	-	-	70,41	4,08	25,51	-	-	-	-	-	-
12	-	-	9,18	54,08	36,73	-	-	-	-	-	-
13	-	-	1,02	6,12	54,08	31,63	7,14	-	-	-	-
14	-	-	1,02	1,02	0,00	22,45	75,51	-	-	-	-
15	-	-	0,92	9,17	74,31	15,60	-	-	-	-	-
16	32,65	67,35	0,00	20,41	6,12	32,65	40,82	0,00	-	-	-
17	32,65	67,35	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	-	-	17,35	34,69	34,69	7,14	6,12	-	-	-	-
19	-	-	28,57	38,78	24,49	7,14	1,02	-	-	-	-
20	-	-	10,20	59,18	30,61	-	-	-	-	-	-
21	-	-	76,53	4,08	19,39	-	-	-	-	-	-
22	-	-	51,02	48,98	-	-	-	-	-	-	-
23	-	-	45,92	16,33	29,59	8,16	-	-	-	-	-
24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	-	-	56,12	24,49	7,14	12,24	-	-	-	-	-
26	-	-	1,02	10,20	4,08	1,02	22,45	47,96	4,08	5,10	4,08
27	-	-	2,50	12,50	0,00	62,50	0,00	15,00	7,50	-	-

*Otázka č. 8 a 24 není v přehledu zahrnuta, protože měla textový charakter.

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

6.3.3.1 Vnímání bydliště jako pohraničí

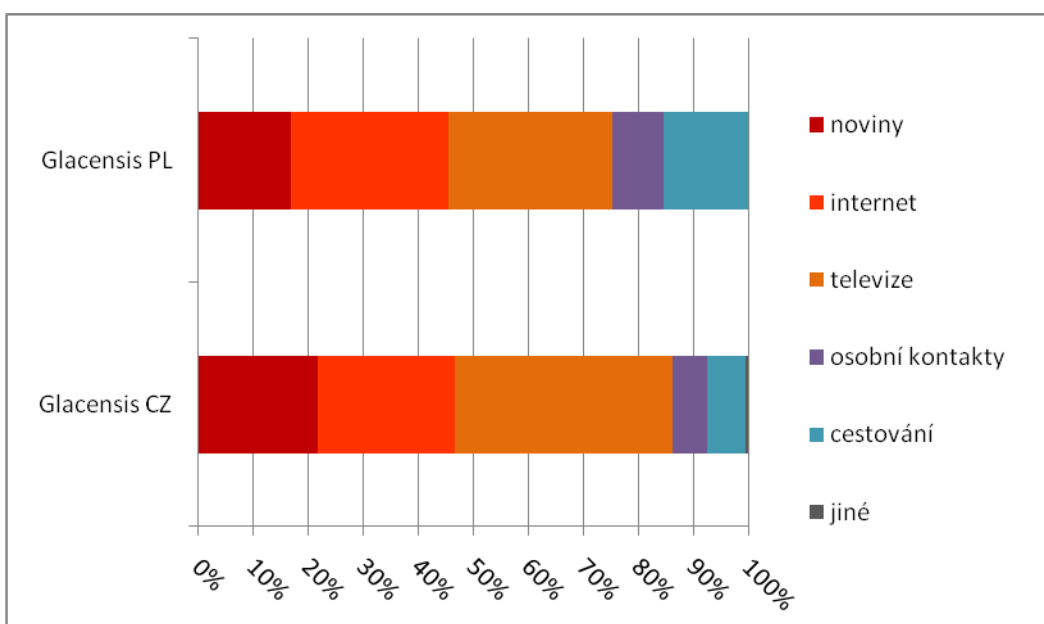
V odpovědích na otázku č. 2 („Řekl byste, že okres, ve kterém bydlíte, je pohraničí?“) převážná většina dotázaných obyvatel České republiky žijících na území euroregionu Glacensis připouští, že jejich okres je pohraniční. Naproti tomu lidé žijící na polské straně mají se zařazením svého okresu do příhraniční oblasti značné problémy a výsledky jsou dosti rozporuplné. Výsledek je zřejmě ovlivněn také vzdáleností místa průzkumu od hranice.

6.3.3.2 Zájem o dění u svého nejbližšího souseda (Česko/Polsko)

V otázce sledování všeobecného dění u svého nejbližšího souseda (Česko/Polsko) vyšel na obou stranách shodný „vítěz“ v podobě částečného zájmu (v Česku se více zajímají ženy než muži). Ale více jak jednu třetinu respondentů, nezajímá dění u svého přeshraničního partnera vůbec.

6.3.3.3 Zdroje, které nám poskytují informace

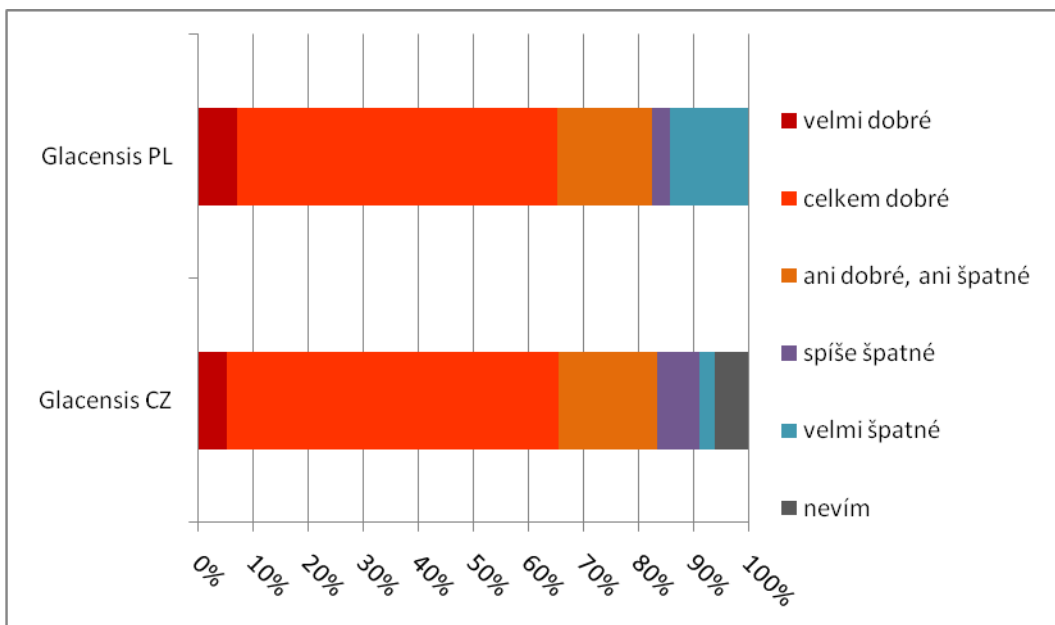
U otázky č. 5 („Z jakých zdrojů jste informováni o dění v sousedním státě?“) se výsledky výrazně odlišují s narůstajícím věkem. Nejvíce se o dění v sousedním státě dozvídáme z televizních obrazovek, které sleduje převážná většina dotázaných bez rozdílu věku. Internet skončil na druhém místě. Zde je pochopitelné, že z důvodů náročnějšího uživatelského ovládání využívají toto informační médium převážně lidé do věku 40 let. Třetí nejvyužívanější zdroj informací jsou noviny, které slouží převážně střední či starší věkové kategorii.

Obrázek č. 4: Odpovědi na otázku č. 5

6.3.3.4 Současné česko-polské vztahy

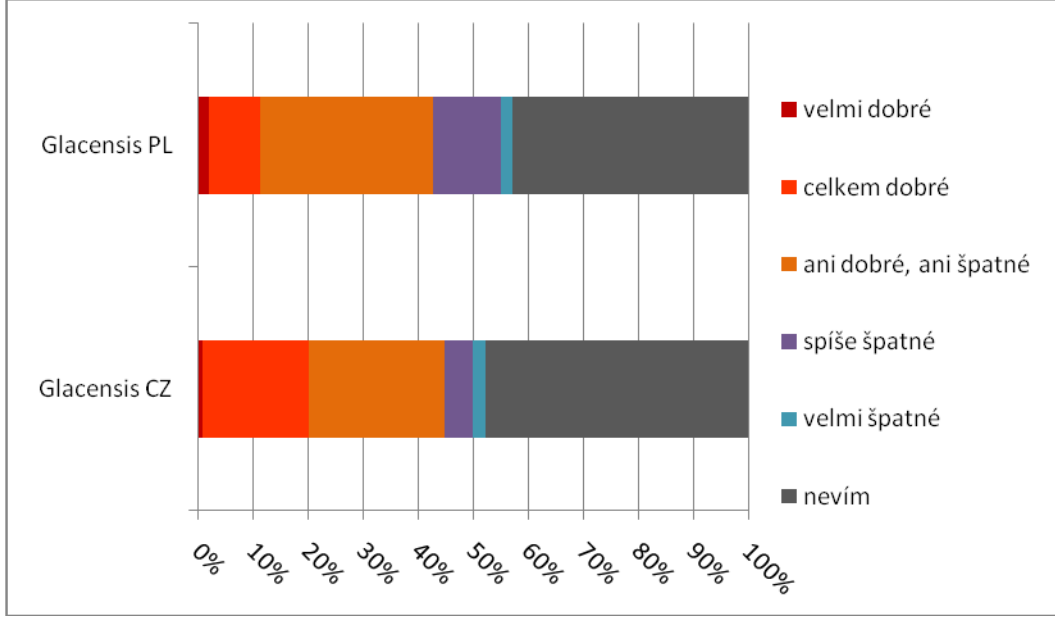
Současné česko-polské vztahy posuzuje naprostá většina dotázaných jako celkem dobré. Dobrá úroveň vzájemných vztahů je nesmírně důležitá pro další rozvoj regionu.

Obrázek č. 5: Odpovědi na otázku č. 6

6.3.3.5 Česko-polské vztahy kolem roku 1989

V české i polské části euroregionu polovina dotázaných obyvatel shodně odpovídala, že netuší, na jaké úrovni byly vztahy kolem roku 1989. Za hlavním důvodem tohoto závěru stojí nízký věk dotazovaných, anebo neprostupnost hranice před rokem 1989. Ze zbylých možností byla výrazněji vidět odpověď: ani dobré, ani špatné. Na české straně si jedna čtvrtina dotázaných myslí, že vztahy byly na celkem dobré úrovni.

Obrázek č. 6: Odpovědi na otázku č. 7

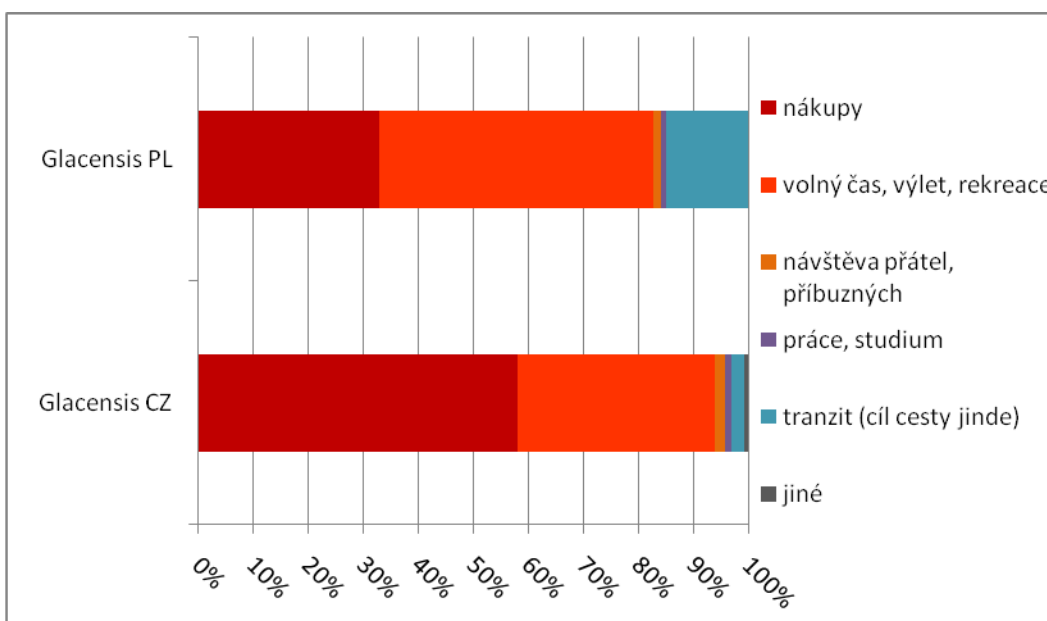

6.3.3.6 Setkání s Poláky/Čechy (ve smyslu komunikace)

Na otázku č. 9 („Jak často se setkáváte s Poláky/Čechy?“) odpovídala převážná většina Čechů způsobem, že se s polským obyvatelstvem setkává ve smyslu komunikace maximálně několikrát do roka či se téměř nesetkává. Takovéto odpovědi si volila i polská strana, ale jedna čtvrtina dotázaných (převážně ve věkové kategorii 40–60 let) zvolila odpověď: téměř každý den. Tato anomálie je způsobena tím, že mezi dotazovanými byla část polských trhovců, kteří přicházejí každý den do styku s českým zákazníkem.

6.3.3.7 Nejčastější důvod cest do Polska/Česka

Zde jasně na obou stranách hranice vyhrály odpovědi, že nejčastěji se jezdí k zahraničním sousedům z důvodů nakupování a rekreace. Jen pořadí je na každé straně odlišné. U Čechů vyhrálo o jednu třetinu nakupování, u Poláků naopak rekreace. Na polské straně byla ještě příležitostně volena odpověď, že Česko využívají jako tranzitní zemi.

Obrázek č. 7: Odpovědi na otázku č. 10

6.3.3.8 Hraniční přechody do Polské/České republiky

Naprostá většina dotázaných tvrdí, že počet hraničních přechodu je zcela vyhovující.

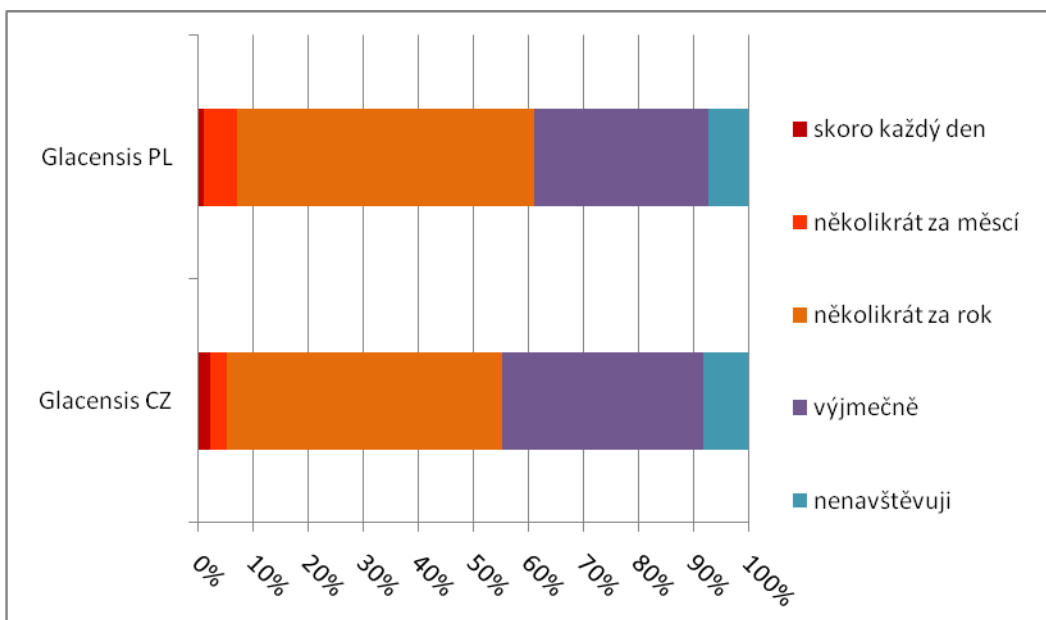
6.3.3.9 frekvence spojů veřejné dopravy do Polské / České republiky

S touto otázkou měli obyvatelé euroregionu Glacensis na obou stranách hranice problémy. Na české straně si nadpoloviční počet respondentů nebyl odpovědí jistý, a proto volil řešení v podobě odpovědi nevím. Zbylá část dotázaných tvrdila, že spoje veřejné dopravy jsou vyhovující. Polská část odpovídala ze dvou třetin kladně, tedy že je počet

spojů veřejné dopravy vyhovující. Zbytek respondentů opět nedokázal tuto otázku posoudit.

6.3.3.10 Intenzita návštěv Polské/České republiky

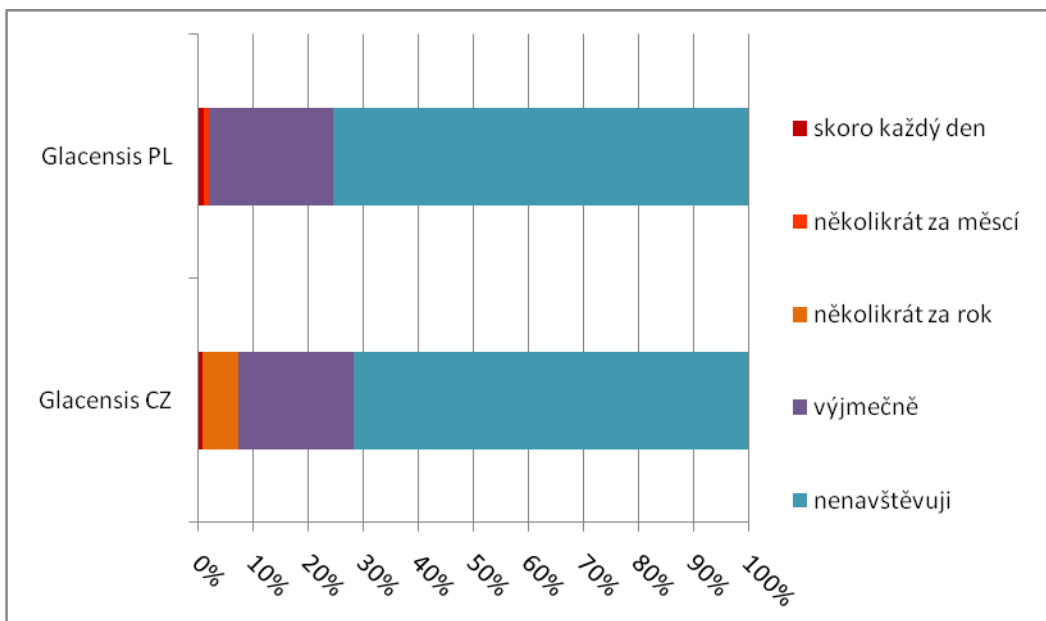
Nejvíce dotázaných shodně odpovídalo, že navštěvují sousední zemi několikrát do roka či jen při výjimečných příležitostech.

Obrázek č. 8: Odpovědi na otázku č. 13

6.3.3.11 Intenzita návštěv Polské/České republiky před rokem 1989

Nenavštěvovali, tato odpověď zvítězila s naprosto většinovým podílem. Tento výsledek byl očekávaný, protože velká část respondentů v této době nežila, nebo jejich věk dosahoval sotva pár let. Druhé zdůvodnění spočívá v té době složité politické situaci.

Obrázek č. 9: Odpovědi na otázku č. 14

6.3.3.11 Preferovaný dopravní prostředek k návštěvě druhé strany

Jak v Polsku, tak i v Česku zvítězil s drtivou většinou osobní automobil. Tento výsledek byl vzhledem k rozmachu osobních automobilů předpokladatelný. Za zmínku stojí využívání jízdního kola k návštěvě druhé strany.

6.3.3.12 Projekty v rámci přeshraniční spolupráce mezi Polskem a Českem

Na otázku č. 16 („V současné době je financována řada projektů přeshraniční spolupráce s Polskem/Českem. Víte o některých takových aktivitách a akcích?“) byly české odpovědi ano/ne téměř ve shodném počtu, i když o nepatrný počet převažovala záporná možnost. V polské části příhraničí měla odpověď „ne“ dvakrát větší zastoupení oproti odpovědi „ano“. V případě, že dotázaní měli určité tušení o financování projektů, jednalo se především o oblast kultury, sportu a vzdělávání.

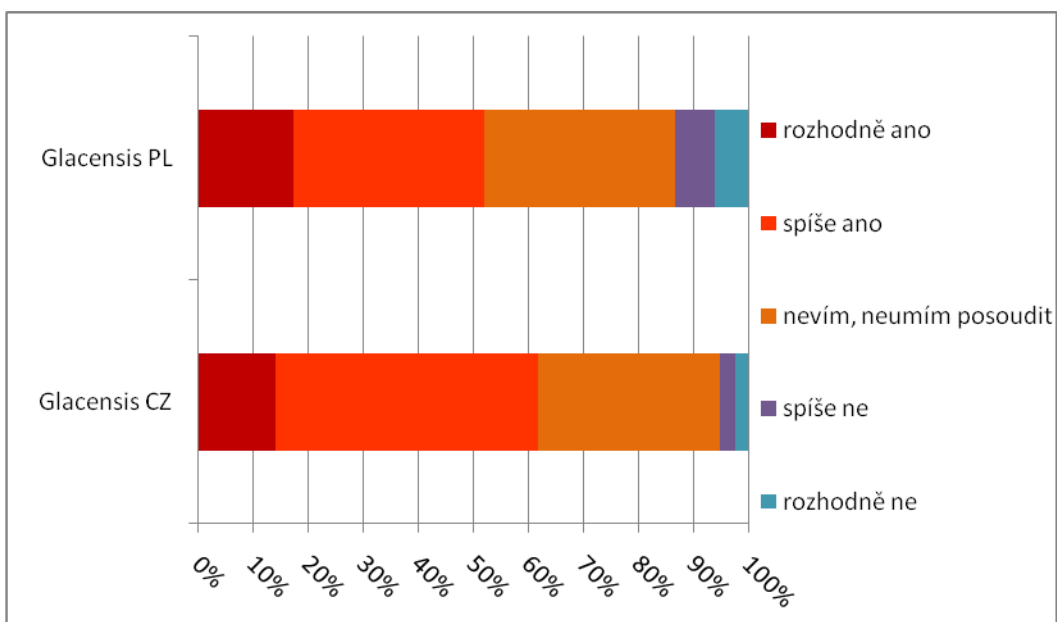
6.3.3.13 Vnímání bydliště jako součást euroregionu

Na české straně přesně polovina dotázaných věděla o faktu, že bydlí na území euroregionu. Našlo se jen pár odpovědí, které uváděly přesný název – euroregion Glacensis. Většinou se jednalo o respondentky-ženy. V Polsku byl výsledek ještě horší, jen jedna třetina dotázaných věděla, že se na místě jejich bydliště nachází euroregion.

6.3.3.14 Evropské unie a její přínos na rozvoji česko-polské spolupráce

Větší část obyvatel si myslí, že má Evropská unie určitý vliv na rozvoj česko-polských vztahů. Na české straně zavládá o trochu více optimismu, než na straně polské. Je to patrné z většího množství kladných odpovědí. Silné zastoupení má však i možnost:

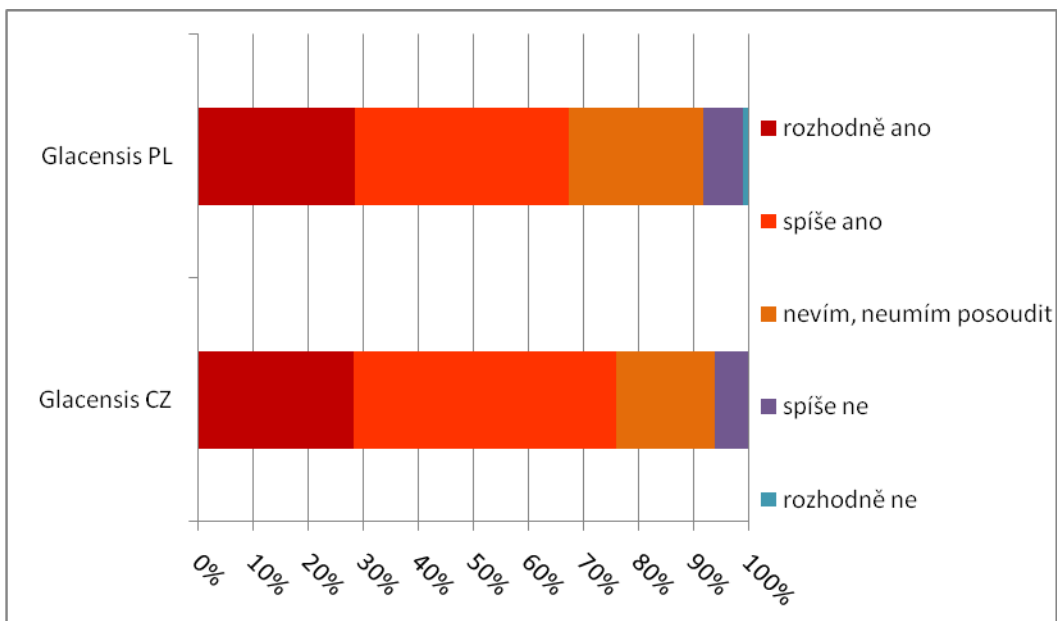
nevím, neumím posoudit, která tvoří jednu třetinu odpovědí. Záporné možnosti se u této otázky téměř nevyskytují.

Obrázek č. 10: Odpovědi na otázku č. 18

6.3.3.15 Schengenský prostor a jeho přínos na rozvoji česko-polské spolupráce

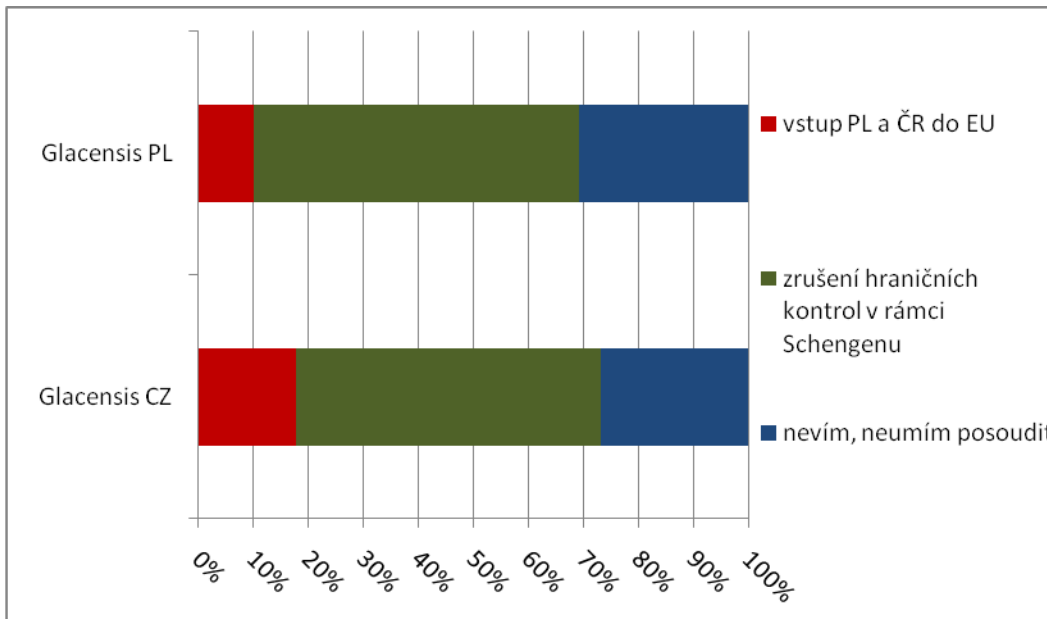
Hodnocení přínosu Schengenu na zlepšení česko-polské spolupráce, až na malé detaily, kopíruje výsledky předcházejícího dotazu. Nepatrný rozdíl nastal ve vyšším nárůstu kladných odpovědí.

Obrázek č. 11: Odpovědi na otázku č. 19

6.3.3.16 Evropské unie nebo Schengen

V odpovědích na otázku č. 20 („Co podle Vás přispělo více k rozvoji česko-polských přeshraničních vztahů, vstup Polska a Česka do Evropské unie, nebo zrušení hraničních kontrol v rámci schengenského prostoru?“) jsou Češi a Poláci jednotní. Převážná většina sdílí tvrzení, že k rozvoji česko-polských vztahů přispělo více zrušení hraničních kontrol v rámci schengenského prostoru. Jen malá skupinka respondentů si myslí, že to byla EU.

Obrázek č. 12: Odpovědi na otázku č. 20

6.3.3.17 Osobní přínos přeshraniční spolupráce

U této problematiky se názory Čechů a Poláků výrazně odlišují. Většina občanů polské strany věří, že je pro ně přeshraniční spolupráce přínosem. Jen málo lidí odpovědělo, že této problematice nerozumí a téměř nikdo nezaškrtl zápornou odpověď. To na české straně jsou výsledky vyrovnanější. Téměř polovina dotazovaných dané problematice nerozumí, nedokáže ji posoudit. O něco málo méně hlasů zaznamenala kladná možnost, tedy odpověď ano, je to pro mě přínosem. Nejméně hlasů dostala odpověď ne, není to pro mě přínosem, ale i tak byl jejich počet výrazný, zejména v porovnání s otevřenější polskou stranou.

7 PERSPEKTIVY DALŠÍHO VÝVOJE A ZÁVĚR

Budoucí vývoj regionu určuje Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007—2013 (dále OP), který stanovil 4 prioritní osy financované z Evropského fondu pro regionální rozvoj (OP, 2011):

- Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik (*Na prioritní osu 1 je z fondů EU vyčleněno 70,2 mil. €, tj. 32,0 % OP ČR – Polsko*)
- Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu (*Na prioritní osu 2 je z fondů EU vyčleněno 79,0 mil. €, tj. 36,0 % OP ČR – Polsko*)
- Podpora spolupráce místních společenství (*Na prioritní osu 3 je z fondů EU vyčleněno 57,1 mil. €, tj. 26,0 % OP ČR – Polsko*)
- Technická pomoc (*Na prioritní osu 4 je z fondů EU vyčleněno 13,2 mil. €, tj. 6,0 % OP ČR – Polsko*)

Zlepšení česko-polské spolupráce v oblasti příhraničí bude především záležet na zástupcích euroregionu Glacensis, jak bude své občany informovat o svém působení a o možnostech zapojení se do různých projektů. To vše je patrné z výsledků dotazníkového šetření, které ukázaly, že v celkovém součtu nemá o existenci euroregionu a projektů s ním spojených tušení více jak polovina dotázaných. Vyvrátit či potvrdit naši hypotézu prospěšnosti těchto celků není zcela jednoduché, nejvíce nám napoví rok 2013, kdy skončí program Cíle 3, a dozvíme se, jaká byla úspěšnost v čerpání větších finančních prostředků z fondů EU. Více než polovina dotázaných občanů ale věří, že je pro ně česko-polská spolupráce přínosem, i když do budoucna se musí řada věcí zlepšit.

Zlepšily se česko-polské vztahy od roku 1989? Tuto otázku jsme si pokládali na začátku této práce a očekávali jsme jejich mírné zlepšení. Tato výchozí hypotéza se nám potvrdila, jelikož většina respondentů hodnotí česko-polské vztahy jako celkem dobré oproti roku 1989, kdy se nacházely na neutrální úrovni. Hlavní zásluha spočívá v oslabení role hranic a ve zrušení hraničních kontrol se vstupem obou zemí do Schengenu. Dobré vztahy jsou základem úspěšné spolupráce, proto je zapotřebí jejich stav stále udržovat, ne-li zlepšovat.

Další hypotéza se týkala společné infrastruktury, u které jsme předpokládali výrazný rozvoj a zlepšení od doby liberalizace hraničního režimu po roce 1989. Tato domněnka se nám téměř 100% potvrdila u hraničních přechodů, od roku 1989 vzniklo na

desítky nových přechodů. U frekvence přeshraničních spojů veřejné dopravy však nastává problém. Ten, kdo si volí autobusovou dopravu k návštěvě druhé strany, nemůže být s poskytovanými službami zcela spokojen, frekvence spojů by zde měla být výrazně posílena. Horší je to však s využíváním vlakové veřejné dopravy, v rámci euroregionu existují pouze 2 železniční vlakové přechody do Česka/Polska. Většina lokálních tratí byla zrušena nebo je využívána pouze pro nákladní vlakovou dopravu. Proto naprostá většina dotázaných musí a využívá k návštěvě sousedního státu osobní automobil. Ale i zde nastávají problémy s poměrně hustou silniční sítí, jejíž kvalita je silně nedostačující. Absence jakékoliv dálniční či rychlostí tepny mezi spolupracujícími regiony je omezujícím faktorem. Po celkovém shrnutí této problematiky se výchozí hypotéza jeví jako špatná. Zde čeká euroregion Glacensis do budoucna největší kus práce. Řada projektů k řešení této situace je ve fázi přípravy projektové dokumentace, stále je však potřeba získat potřebné finanční prostředky, které jsou díky působení obou zemí v Evropské unii na dosah.

Poslední hypotéza měla vyvrátit, či potvrdit nárůst větších a významnějších společných projektů. Vstup České a Polské republiky do Evropské unie umožňuje čerpání větších obnosů peněz z fondů a programů, která tato instituce vytváří. Euroregion Glacensis patří mezi jedny z nejúspěšnějších žadatelů o dotace na menší projekty. U větších projektů se projevuje jistá nezkušenost s čerpáním prostředků, která je dána celkovou nevyzrálostí tohoto společenství oproti západním zemím. Určitě se zde ale objevuje určitý impuls k nárůstu větších projektů, které jsou spjaté především s rozvojem infrastruktury. Proto bych naši domněnku hodnotil jako částečně správnou.

8 SHRNU TÍ

V první části práce obecně charakterizujeme vývoj hranic a jejich měnící se funkci. V České republice prošla hranice řadou změn po událostech, jako byl přechod od totality k demokracii, vstup ČR do Evropské unie a Schengenu. Následuje kapitola, která se věnuje vzniku, vývoji a konceptům euroregionů v Evropě. Následně se touto problematikou práce zabývá na území České republiky, konkrétně na česko-polské hranici, kde se nachází hlavní podmět této práce – euroregion Glacensis.

Hlavní naplní práce je komplexní zhodnocení česko-polské spolupráce a především důsledků liberalizace hraničního režimu po roce 1989 na rozvoj přeshraničních kontaktů (společné projekty, změny dopravní sítě a sítě hraničních přechodů, frekvence spojů, vnímání partnerů na druhé straně hranice, apod.).

V samotném euroregionu bylo provedeno dotazníkové šetření, které přineslo tyto hlavní závěry: nevýrazná většina obyvatel území považuje činnost euroregionu za prospěšnou, ve vývoji polsko-českých vztahů od roku 1989 pak pozoruje výrazné zlepšení, naopak většina obyvatel je výrazně nespokojena s pomalým vytvářením společné infrastruktury, což lze považovat za jednu z největších slabin, v nárůstu větších finančních projektů respondenti zaregistrovali mírné zlepšení.

Klíčová slova:

Euroregion, Glacensis, hranice, přeshraniční spolupráce, Evropská unie, Schengen (schengenský prostor)

SUMMARY

In the first part we define the development of the borders and their developing purpose in general. The borders of the Czech Republic have changed a lot after the events like the Velvet Revolution or the entry of the Czech Republic to the European Union and to the Schengen Area. The next chapter is focusing on the establishment, development and drafts of the Euroregions in Europe. Furthermore, the chapter is concerned with the problems of work opportunities, particularly in the area of the Czech-Polish borders. The main subject of this thesis – Euroregion Glacensis – is placed in this area.

The main content of this thesis is the comprehensive evaluation of the Czech-Polish cooperation and particularly the liberalization of the border regime to the development of the cross-border contacts after 1989 (common projects, changes in the traffic network and

the network of the border crossings, frequency of the connections, perception of the partners on the second side of the border, etc.).

The interrogatory enquiry was done in the Euroregion bringing these conclusions: slight majority of inhabitants considers the activity of the Euroregion to be useful and it notices significant improvement within the framework of the development of the Czech-Polish relations since 1989. On the other hand, most of the inhabitants are disappointed with the slow development of the common infrastructure which can be considered as the biggest weakness. In the growth of the bigger financial projects people noticed slight improvement.

Key words:

Euroregion, Glacensis, borders, transnational co-operation, European Union, Schengen (Schengen area)

PODSUMOWANIE

W pierwszej części pracy ogólnie opisujemy zmiany granic, jak również i zmiany w ich funkcjonowaniu. W Republice Czeskiej doszło do kilku zmian w położeniu granic, jest to związane z zmianą ustroju totalitarnego na ustrój demokratyczny lub też z wejściem do Unii Europejskiej i Schengenu. Następny rozdział zajmuje się powstaniem i rozwojem koncepcji euroregionów w Europie. Później praca zajmuje się tą problematyką na terenie Republiki Czeskiej, konkretnie na pograniczu czesko – polskim, gdzie znajduje się główny temat tej pracy – euroregion Glacensis.

Głównym celem tej pracy jest wyczerpująca ocena czesko – polskiej współpracy a przede wszystkim konsekwencji płynących z liberalizacji reżimu granicznego po roku 1989 na rozwój kontaktów transgranicznych (wspólne projekty, zmiany w sieci transportowej i sieci przejść granicznych, częstotliwości połączeń transportowych, percepcja partnerów z drugiej strony granicy, itp.)

W samym euroregionie została przeprowadzona ankieta, która przyniosła takie o to wyniki: niewyraźna większość obywatel terenu uważa funkcjonowanie euroregionu za korzystne, w ramach rozwoju polsko – czeskich stosunków od 1989 roku obywatele obserwują wyraźne ulepszenie tych stosunków, z drugiej strony jest większość obywatel wyraźnie niezadowolona z powolnym rozwojem wspólnej infrastruktury, ten aspekt można

uważać za jedną z najważniejszych słabości euroregionu. Umiarkowane ulepszenie sytuacji widzą obywatele w wzroście ilości większych projektów finansowych.

Słowa kluczowe:

Euroregion, Głacensis, granica, transgranicznej współpracy, Unia Europejska, Schengen (strefa Schengen)

9 POUŽITÁ LITERATURA

9.1 PUBLIKACE A ČLÁNKY

- BAAR, V., RUMPEL, P., ŠINDLER, P.: Politická geografie. PřF Ostravská Univerzita, Ostrava, 1996, 91 s. ISBN 80-7042-737-X.
- BLECHA, L., BENSCH, M.: Hodnocení proměn na česko-polském pohraničí v letech 1990-2001. IN: GROCHALSKI, S., M., a kol.: Vstup České republiky a Polska do EU z pohledu euroregionů na česko-polském příhraničí. Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity v Opavě, Opava 2001, s. 21-24. ISBN 80-7248-150-9
- BORKOWSKA, K.: Zpráva z 10 let činnosti Euroregionu Glacensis 1996–2006. Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis, Kłodzko, 2006, 30 s.
- CEP: Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015: Zpracováno v rámci projektu SROP 3.3. Evropské projektové centrum - budování regionálního partnerství, Hradec Králové, leden 2007, 116 s.
- ČESKÉ DÁLNIČE: Intenzity dopravy. [online], [cit. 26. 4. 2011]. Dostupné z [www: <http://www.ceskedalnice.cz/odborne-info/intenzity-dopravy>](http://www.ceskedalnice.cz/odborne-info/intenzity-dopravy).
- ČSÚ: Euroregiony v České republice. Český statistický úřad, Praha, 2007, 54 s. ISBN 978-80-250-1288-8
- ČSÚ: Euroregiony na česko-polské hranici. Český statistický úřad, Liberec, 2003, 114 s. ISBN 80-250-0647-6
- Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis: Evropské fondy v předvstupním období na území euroregionu Glacensis. Rychnov nad Kněžnou, 2007, 36 s.
- EUROREGION GLACENSIS: Smlouva o založení zájmového sdružení právnických osob Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis. [online] Euroregion Glacensis, Rychnov nad Kněžnou, 12. 12. 2003 [cit. 26. 4. 2011]. Dostupné z [www: <http://www.euro-glacensis.cz/new/index.html>](http://www.euro-glacensis.cz/new/index.html).
- EUROREGION GLACENSIS: Zpráva o využití prostředků EU na přeshraniční aktivity v euroregionu Glacensis. Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodziej, Wrocław, 2005, 63 s.

- FONDY EVROPSKÉ UNIE: Programy 2007 – 2013. Evropská územní spolupráce. Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007 – 2013. [online], Praha, 2011 [cit. 26. 4. 2011]. Dostupné z [www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/OP-Preshranicni-spoluprace-Ceska-republika---Polsk>](http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/OP-Preshranicni-spoluprace-Ceska-republika---Polsk).
- HAVLÍČEK, T.: Přeshraniční společenství v česko-rakouském pohraničí. IN: BALEJ, M., JEŘÁBEK, M. eds.: Pohraničí, přeshraniční spolupráce a euroregiony: sborník k XX. Jubilejnímu sjezdu ČGS. UJEP, Ústí nad Labem, 2002, s. 9-14. ISBN 80-7044-412-6
- CHOVANČÍK M. a kol.: Euroregion Beskydy. IN: DOČKAL, V. ed.: Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obléček a hrana reality. MU Brno; Mezinárodní politologický ústav, Brno, 2005, s. 77–112. ISBN 80-210-3751-2.
- JEŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, M.: České pohraničí: Bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, 2004, 296 s. ISBN 80-200-1051-3.
- KOZLOVÁ M., MALÁČ L.: Euroregion Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński. IN: DOČKAL, V. ed.: Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obléček a hrana reality. Masarykova univerzita Brno; Mezinárodní politologický ústav, Brno, 2005, s. 113-135. ISBN 80-210-3751-2.
- LAŠTOVKOVÁ, J.: Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. Fakulta sociálně ekonomická UJEP, Ústí nad Labem, 2005. Euroregiony na hranicích České republiky, s. 34-56. ISBN 80-7044-721-4
- NETOLICKÝ, V.: Euroregiony – Úvod do problematiky. Vysoká škola finanční a správní v Praze, Praha, 2007, s. 76. ISBN 987-80-86754-78-9
- NOGOVÁ, A.: Euroregion Glacensis: Příklad česko-polské příhraniční spolupráce. PřF MU Brno, Brno, 2008, 63 s.
- PEKOVÁ I.: Centrum pro regionální rozvoj ČR. [online] CRR období 2004 – 2006, Praha, 2010 [cit. 26. 4. 2011]. Dostupné z [www: <http://www.crr.cz/cs/programy-eu/obdobi-2004-2006/>](http://www.crr.cz/cs/programy-eu/obdobi-2004-2006/).
- RRA PK: Strategie rozvoje Euroregionu Glacensis. Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje, Pardubice, duben 2002, 79 s.

- ŘSD ČR: Silniční a dálniční síť. Rychlostní silnice. [online] Ředitelství silnic a dálnic ČR [cit. 13. 5. 2008]. Dostupné z www: <<http://www.rsd.cz/doc/Silnicni-a-dalnicni-sit/Rychlostni-silnice/publikace-o-r35>>.
- SÄCHSISCHE AUFBAUBANK-FÖRDERBANK: Ziel 3/Cíl 3. [online] Program – základní informace, Dresden, 2011 [cit. 26. 4. 2011]. Dostupné z www: <<http://www.ziel3-cil3.eu/cs/kontakt/gts/index.html>>.
- ŠINDLER, P.: Základy politické geografie. Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, Ostrava, 1986, 184 s.
- TOUŠEK, V. a kol.: Potenciální zaměření přeshraniční spolupráce s polskými a slovenskými regiony s důrazem na nové plánovací období Evropské unie 2007-2013. Projekt WA-309-06-301 MMR ČR, 2007, 128 s.
- VENCÁLEK, M., LAZAROVÁ M.: Euroregiony v česko-polském pohraničí – instituce sbližující oba národy? IN: GROCHALSKI, S., M., a kol.: Vstup České republiky a Polska do EU z pohledu euroregionů na česko-polském příhraničí. Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity v Opavě, Opava 2001, s. 35-39. ISBN 80-7248-150-9
- WAHLA, A., LEDNICKY, V., JANEČKOVÁ V.: Euroregionální přeshraniční spolupráce na česko-polské hranici: sborník z mezinárodní konference Ostrava 25. – 26. 10. 2001 v rámci programu EU CBC PHARE. Ostravská univerzita, Ostrava, 2001, 146 s. ISBN 80-7042-821-X
- WAHLA, A., ŠINDLER, P., LEDNICKY, V.: Euroregiony a sdružení obcí a měst na česko-polském příhraničí: materiál ke konferenci v rámci programu EU CBC PHARE. Ostravská univerzita, Ostrava, 2001, 60 s. ISBN 80-7042-805-8.
- ZICH, F.: Přeshraniční společenství na česko-německé hranici. IN: BALEJ, M., JEŘÁBEK, M. eds.: Pohraničí, přeshraniční spolupráce a euroregiony: sborník k XX. Jubilejnímu sjezdu ČGS. UJEP, Ústí nad Labem, 2002, s. 43-47. ISBN 80-7044-412-6
- ZICH, F.: Úvodní poznámka. IN ZICH, F.: Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky: II. sborník podkladových studií. Fakulta sociálně ekonomická UJEP, Ústí nad Labem, 2005. Úvodní poznámka, s. 4-8. ISBN 80-7044-721-4

9.2 INTERNETOVÉ PREZENTACE EUROREGIONŮ

<<http://www.euroregion-beskydy.cz>> [cit. 26. 4. 2011].

<<http://euroregion.inforeg.cz>> [cit. 26. 4. 2011].

<<http://www.euroregion-silesia.cz>> [cit. 26. 4. 2011].

<<http://www.europraded.cz>> [cit. 26. 4. 2011].

<<http://www.euro-glacensis.cz/new/index.html>> [cit. 26. 4. 2011].

<<http://www.neisse-nisa-nysa.org>> [cit. 26. 4. 2011].

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Seznam českých členských obcí k 22. 3. 2011

Příloha č. 2: Příloha č. 2: Seznam polských členských obcí k 14. 2. 2010

Příloha č. 3: Dotazník ČR

Příloha č. 4: Dotazník PR

Příloha č. 1: Seznam českých členských obcí k 22. 3. 2011

	Město, obec, sdružení	Okres	rok vstupu	počet obyv.	rozl.v km ²
1	Červený Kostelec	Náchod	1996	8 441	24,09
2	Dobruška	Rychnov nad Kněžnou	1996	7 085	34,49
3	Jablunné nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	1996	3 147	4,38
4	Letohrad	Ústí nad Orlicí	1996	6 195	24,09
5	Náchod	Náchod	1996	21 263	33,26
6	Opočno	Rychnov nad Kněžnou	1996	3 177	14,01
7	Police nad Metují	Náchod	1996	4 316	24,35
8	Rychnov nad Kněžnou	Rychnov nad Kněžnou	1996	11 695	34,96
9	Trutnov	Trutnov	1996	31 398	103,33
10	Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	1996	15 031	36,34
11	Žamberk	Ústí nad Orlicí	1996	6 082	23,55
12	Osečnice	Rychnov nad Kněžnou	1996	286	7,85
13	Liberk	Rychnov nad Kněžnou	1996	702	54,08
14	Javornice	Rychnov nad Kněžnou	1997	882	18,41
15	Slatina nad Zdobnicí	Rychnov nad Kněžnou	1997	816	16,31
16	Žacléř	Trutnov	1997	3 613	21,83
17	Lanškroun	Ústí nad Orlicí	1998	9 847	23,55
18	Bílá Voda u Javorníka	Jeseník	1998	302	14,98
19	Bohuslavice nad Metují	Náchod	1999	972	14,12
20	Broumov	Náchod	1999	8 254	22,27
21	České Meziříčí	Rychnov nad Kněžnou	1999	1 603	21,91
22	Hostinné	Trutnov	1999	4 795	8,06
23	Jaroměř	Náchod	1999	12 831	23,95
24	Městys Machov	Náchod	1999	1 109	20,45
25	Nové Město nad Metují	Náchod	1999	10 126	23,12
26	Skuhrov nad Bělou	Rychnov nad Kněžnou	1999	1 060	16,63
27	Špindlerův Mlýn	Trutnov	1999	1 302	76,92
28	Vamberk	Rychnov nad Kněžnou	1999	4 768	21,03
29	Velké Poříčí	Náchod	1999	2 275	7,46
30	Solnice	Rychnov nad Kněžnou	2000	2 099	12,72
31	Třebechovice pod Orebem	Hradec Králové	2000	5 611	21,03
32	Lukavice	Rychnov nad Kněžnou	2000	521	10,90
33	Pěčín	Rychnov nad	2000	497	14,76

		Kněžnou			
34	Synkov – Slemeno	Rychnov nad Kněžnou	2001	361	7,25
35	Kvasiny	Rychnov nad Kněžnou	2001	1 349	6,66
36	Králíky	Ústí nad Orlicí	2001	4 723	23,55
37	Pardubický kraj		2002	505 000	4 519
38	Kuks	Trutnov	2002	241	4,83
39	Česká Skalice	Náchod	2002	5 402	25,33
40	Lánov	Trutnov	2002	1 504	16,96
41	Kostelec nad Orlicí	Rychnov nad Kněžnou	2002	6 184	26,19
42	Lampertice	Trutnov	2002	454	5,84
43	Bernartice	Trutnov	2002	902	17,93
44	Královec	Trutnov	2002	169	9,95
45	Zlatá Olešnice	Trutnov	2002	154	9,43
46	Benecko	Semily	2003	1 142	16,52
47	Šonov u Broumova	Náchod	2003	308	20,72
48	Křínice	Náchod	2003	353	16,45
49	Adršpach	Náchod	2003	527	19,72
50	Bělá nad Svitavou	Svitavy	2005	481	11,56
51	Lavičné	Svitavy	2005	133	4,69
52	Batňovice	Trutnov	2005	680	4,47
53	Olomoucký kraj		2005	642 093	5 267
54	Královéhradecký kraj		2005	55 2212	4 758
55	Záměl	Rychnov nad Kněžnou	2006	600	5,50
56	Proseč	Chrudim	2006	2 165	34,03
57	Častolovice	Rychnov nad Kněžnou	2007	1 656	5,62
58	Meziměstí	Náchod	2007	2 780	25,72
59	Potštejn	Rychnov nad Kněžnou	2007	913	9,04
60	Velichovky	Náchod	2007	742	7,97
61	Vítězná	Náchod	2007	1 259	24,75
62	Vysoká Srbská	Náchod	2007	243	7,41
63	Vrbice	Jičín	2008	95	6,65
64	Suchý Důl	Náchod	2008	407	13,27
65	Chotěvice	Trutnov	2008	1 010	20,13
66	Pilníkov	Trutnov	2008	1 185	16,99
67	Rybník	Ústí nad Orlicí	2008	785	11,13
68	Černý Důl	Trutnov	2008	758	22,18
69	Borohrádek	Rychnov nad Kněžnou	2008	2 108	14,00
70	Božanov	Broumovsko	2009	343	19,20
71	Hronov	Trutnov	2009	6 387	22,04
72	Žďár nad Metují	Náchod	2010	631	8,17
73	Sopotnice	Ústí nad Orlicí	2010	911	13,57

74	Libchavy	Ústí nad Orlicí	2010	1 691	22,12
75	Vrchlabí	Trutnov	2010	13 058	27,66
	Sdružení Region Orlické hory	Rychnov nad Kněžnou	1996		
1	Bartošovice v Orlických horách	Rychnov nad Kněžnou	1996	213	35,61
2	Bohdašín	Rychnov nad Kněžnou	1996	236	5,38
3	Bystré	Rychnov nad Kněžnou	1996	234	3,28
4	Deštné v Orlických horách	Rychnov nad Kněžnou	1996	608	32,08
5	Dobřany	Rychnov nad Kněžnou	1996	116	4,05
6	Janov	Rychnov nad Kněžnou	1996	110	3,39
7	Kounov	Rychnov nad Kněžnou	1996	244	11,35
8	Olešnice v Orlických horách	Rychnov nad Kněžnou	1996	451	14,29
9	Orlické Záhoří	Rychnov nad Kněžnou	1996	212	29,12
10	Sedloňov	Rychnov nad Kněžnou	1996	251	19,01
11	Sněžné	Rychnov nad Kněžnou	1996	125	6,07
12	Zdobnice	Rychnov nad Kněžnou	1996	151	33,05
13	Ohnišov	Rychnov nad Kněžnou	1996	479	10,51
14	Dobré	Rychnov nad Kněžnou	1997	846	17,35
15	Rokytnice v OH	Rychnov nad Kněžnou	1999	2 463	40,21
16	Bačetín	Rychnov nad Kněžnou	2000	364	8,13
17	Říčky v OH	Rychnov nad Kněžnou	2000	93	14,81
18	Podbřezí	Rychnov nad Kněžnou	2001	484	7,86
19	Chlístov	Rychnov nad Kněžnou	2003	91	1,38
20	Nový Hrádek	Náchod	2003	697	11,38
21	Val u Dobrušky	Rychnov nad Kněžnou	2003	291	6,04
22	Česká Čermná	Náchod	2004	455	8,91
23	Borová	Náchod	2005	180	3,07

	DSO Mikroregion Brodec	Rychnov nad Kněžnou	2005		
1	Svídnice	Rychnov nad Kněžnou	2005	162	4,62
2	Krchleby	Rychnov nad Kněžnou	2005	81	1,69
3	Vrbice	Rychnov nad Kněžnou	2005	124	2,43
4	Borovnice	Rychnov nad Kněžnou	2005	384	8,19
5	Chleny	Rychnov nad Kněžnou	2005	266	4,10
6	Lhoty u Potštejna	Rychnov nad Kněžnou	2005	275	5,72

Zdroj: Euroregion Glacensis, 2011

Příloha č. 2: Seznam polských členských obcí k 14. 2. 2010

	Gmina	Powiat	rok vstupu	rozloha v km ²	počet obyv.
1.	Bardo	Ząbkowicki	1996	73,41	5 757
2.	Bielawa	Dzierżoniowski	2002	36,2	32 152
3.	Borów	Strzeliński	2010	99	5 200
4.	Bystrzyca Kłodzka	Kłodzki	1996	338,6	20 853
5.	Ciepłowody	Ząbkowicki	2000	77,5	3 172
6.	Czarny Bór	Wałbrzyski	2003	66,31	4 836
7.	Duszniki Zdrój	Kłodzki	1996	22,3	5 020
8.	Dzierżoniów	Dzierżoniowski	2002	20	34 720
9.	Głuszycza	Wałbrzyski	2003	61,9	9 633
10.	Jedlina Zdrój	Wałbrzyski	2003	17,5	4 972
11.	Kamieniec Ząbkowicki	Ząbkowicki	2000	95,96	8 653
12.	Kłodzko	Kłodzki	1996	25	4 634
13.	Kłodzko - gmina	Kłodzki	1996	252	28 239
14.	Kondratowice	Strzeliński	2007	98,14	17 335
15.	Kudowa Zdrój	Kłodzki	1996	34	10 333
16.	Lądek Zdrój	Kłodzki	1996	117	9 024
17.	Lewin Kłodzki	Kłodzki	1996	52,2	1 963
18.	Mieroszów	Wałbrzyski	2003	76,2	7 212
19.	Międzylesie	Kłodzki	1996	189,3	7 669
20.	Nowa Ruda	Kłodzki	1996	37	24 587
21.	Nowa Ruda - gmina	Kłodzki	1996	140	12 438
22.	Polanica Zdrój	Kłodzki	1996	17,2	6 651
23.	Przeworno	Strzeliński	2005	111,96	5 197
24.	Radków	Kłodzki	1996	139,9	9 474
25.	Stoszowice	Ząbkowicki	1996	109	5 639
26.	Stronie Śląskie	Kłodzki	1996	145	7 726
27.	Strzelin	Strzeliński	2006	171,64	21 828
28.	Szczytna	Kłodzki	1996	133,2	7 420
29.	Walim	Wałbrzyski	2003	78,8	5 798
30.	Wałbrzych	Wałbrzyski	2003	84,8	121 919
31.	Ziębice	Ząbkowicki	2002	222,4	9 275
32.	Złoty Stok	Ząbkowicki	1996	75,6	4 843
33.	Powiat Kłodzki		2002	1 643,5	174 689
34.	Powiat Ząbkowicki		2006	800,77	71 414

Zdroj: Euroregion Glacensis, 2011

Příloha č. 3: Dotazník ČR
ČESKO-POLSKÉ POHRANIČÍ: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentem Univerzity Palackého v Olomouci, oboru regionální geografie. V tomto roce (2011) budu obhajovat svoje studium závěrečnou bakalářskou prací, která řeší otázky přeshraniční spolupráce. Proto bych Vás chtěl požádat o vyplnění dotazníku. Dotazník je anonymní. Vaše odpovědi jsou pro mě velmi cenné, děkuji. Lukáš Macek, e-mail: macelu00@seznam.cz, tel: +420 607 732 199

1. Jak dlouho bydlíte v této obci?

1. stále (tj. od narození a bez přerušení)
2. od narození, ale s přestávkami (bydlel/a jsem také jinde)
3. přistěhoval/a jsem se
4. nebydlím zde

2. Řekl byste, že okres, ve kterém bydlíte, je pohraničí?

1. ano, souhlasím zcela
2. souhlasím zčásti
3. ne, nesouhlasím

3. Uvažujete o tom, že byste se z obce Vašeho současného bydliště odstěhoval/a?

1. ano, brzy
2. ano, výhledově
3. zatím nevím
4. ne

4. Zajímáte se o to, co se děje u vašich nejbližších zahraničních sousedů (Česko/Polsko)?

1. ano, velmi
2. ano, jen částečně
3. prakticky mne to nezajímá

5. Z jakých zdrojů jste informováni o dění v sousedním státě? *(lze uvést více možností)*

1. noviny
2. internet
3. televize
4. osobní kontakty
5. cestování
6. jiné: .....

6. Jak lze podle Vašeho názoru hodnotit současné česko-polské občanské vztahy? Jsou:

1. velmi dobré
2. celkem dobré
3. ani dobré, ani špatné
4. spíše špatné
5. velmi špatné
6. nevím

7. Jak byste hodnotil česko-polské vztahy kolem roku 1989? Byly:

1. velmi dobré
2. celkem dobré
3. ani dobré, ani špatné
4. spíše špatné
5. velmi špatné
6. nevím

8. Jaké charakteristické vlastnosti má:

1. Polák a) ..... b) ..... c) .....
2. Čech a) ..... b) ..... c) .....

9. Jak často se setkáváte s Poláky/Čechy (ve smyslu komunikace)?

1. skoro každý den
2. několikrát za měsíc
3. několikrát za rok
4. skoro se nesetkávám

10. Který z následujících důvodů Vašich cest do Polska/Česka je nejčastější:

1. nákupy
2. volný čas, výlet, rekreace
3. návštěva přátel, příbuzných
4. práce, studium
5. tranzit (cíl cesty jinde)
6. jiný, jaký .....

11. Je podle Vás dostatečný počet přechodů do Polské/České republiky?
1. ano   2. ne   3. nevím
12. Myslíte si, že frekvence spojů veřejné dopravy do Polské/České republiky, je vyhovující?
1. ano   2. ne   3. nevím
13. Jak často nyní navštěvujete Polskou/Českou republiku?
1. skoro každý den   2. několikrát za měsíc   3. několikrát za rok
4. výjimečně   5. nenavštěvuji
14. Jak často jste navštěvovali Polskou/Českou republiku před rokem 1989?
1. skoro každý den   2. několikrát za měsíc   3. několikrát za rok
4. výjimečně   5. nenavštěvuji
15. Jaký dopravní prostředek používáte k návštěvě druhé strany?
1. vlak   2. autobus   3. automobil   4. jiný: .....
16. V současné době je financována řada projektů přeshraniční spolupráce s Polskem/Českem. Víte o některých takových aktivitách a akcích?   1. ano (můžete uvést i název)..... 2. ne
Pokud ano, uveďte v jakém oboru (lze uvést více možností):
1. hospodářství   2. doprava, komunikace
3. životní prostředí a ochrana přírody   4. rozvoj měst a obcí
5. kultura, sport, vzdělávání   6. jiné: .....
17. Víte o tom, že bydlíte na území jednoho z česko-polských euroregionů?   1. ano   2. ne
Dokážete správně uvést název euroregionu? .....
18. Přispěl podle Vás nedávný vstup Polska a Česka do Evropské unie k rozvoji česko-polských přeshraničních kontaktů a spolupráce?
1. rozhodně ano   2. spíše ano   3. nevím, neumím posoudit
4. spíše ne   5. rozhodně ne
19. Přispělo podle Vás nedávné zrušení hraničních kontrol v rámci schengenského prostoru k rozvoji česko-polských přeshraničních kontaktů a spolupráce?
1. rozhodně ano   2. spíše ano   3. nevím, neumím posoudit
4. spíše ne   5. rozhodně ne
20. Co podle Vás přispělo více k rozvoji česko-polských přeshraničních vztahů, vstup Polska a Česka do Evropské unie, nebo zrušení hraničních kontrol v rámci schengenského prostoru?
1. vstup Polska a Česka do Evropské unie
2. zrušení hraničních kontrol v rámci schengenského prostoru
3. nevím, nedovedu posoudit
21. Myslíte si, že je pro Vás osobně přeshraniční spolupráce přínosem?
1. ano   2. ne   3. nedokážu posoudit

Děkuji za rozhovor.

Základní údaje o respondentovi:

22. Jste   1. muž   2. žena

23. Věk   1. do 20   2. 20-39   3. 40-60   4. 60+

24. Okres trvalého bydliště: .....

25. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

1. základní   2. střední bez maturity   3. střední s maturitou   4. vysokoškolské nebo vyšší odborné

26. Kategorie povolání:

1. dělník   2. zaměstnanec   3. úředník   4. vedoucí pracovník
5. podnikatel   6. student   7. žena v domácnosti či na MD   8. důchodce
9. nezaměstnaný

27. Odvětví zaměstnání:

1. zemědělství   2. průmysl   3. stavebnictví   4. obchod a služby
5. doprava a spoje   6. veřejné služby   7. ostatní činnosti

Pogranicze Polsko-Czeskie: kwestionariusz

Dzień dobry,

jestem studentem Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu, specjalność geografia regionalna. W obecnym roku będę bronić swoją pracę, z którą zakończę drugi stopień mojego studia. Moja praca dotyczy tematu współpracy międzygranicznej. Z tego powodu chciałbym poprosić was o wypełnienie kwestionariusza. Kwestionariusz jest anonimowy. Państwa wypełnione odpowiedzi są dla mnie cennym źródłem informacji. Dziękuję.

Lukáš Macek, e-mail: macelu00@seznam.cz, tel: +420 607 732 199

1. Jak długo mieszkanie we waszej gminie?

1. Od zawsze (od urodzenia do dnia dzisiejszego bez jakichkolwiek przerw)
2. Od urodzenia, ale z przerwami (mieszkałem/łam gdzieś indziej)
3. Przeprowadziłem/łam się
4. Nie mieszkam tutaj

2. Uważacie, że miejscowość, gdzie mieszkanie, jest miejscowością pograniczną?

1. Tak, uważam tak w pełnej mierze
2. Uważam tak tylko z części
3. Nie, nie zgadzam się

3. Myślicie o przeprowadzce?

1. ☐ Tak, w najbliższym czasie	2. ☐ Tak, ale w przyszłości
3. ☐ Narazie nie wiem	4. ☐ Nie

4. Interesujecie się o wydarzenia, które przebiegają u waszych najbliższych sąsiadów za granicą?
(Czechy/Polska)

1. Tak, w dużej mierze
2. Tak, ale tylko częściowo
3. Nie, w ogóle mnie to nie interesuje

5. Z jakich źródeł czerpicie informacje o sąsiednim państwie?

1. ☐ Gazety	2. ☐ internet	3. ☐ Telewizja
4. ☐ Kontakt między osobowy	5. ☐ Podróże	6. ☐ Inny: .....

6. Jakie uważacie że są stosunki międzyludzkie pomiędzy ludziami mieszkającymi na pograniczu polsko-czeskim:

1. ☐ Bardzo dobre	2. ☐ Całkiem dobre	3. ☐ Ani dobre, ani złe
4. ☐ Raczej złe	5. ☐ Bardzo złe	6. ☐ Nie wiem

7. Jakie uważacie że były stosunki międzyludzkie pomiędzy ludzmi mieszkającymi na pograniczu polsko-czeskim w roku 1989:

1. ☐ Bardzo dobre	2. ☐ Całkiem dobre	3. ☐ Ani dobre, ani złe
4. ☐ Raczej złe	5. ☐ Bardzo złe	6. ☐ Nie wiem

8. Jakie charakterystyczne właściwości ma:

1. Polak	a)	b)	c) .....
2. Czech	a)	b)	c) .....

9. Jak często spotykacie się z Czechami/Polakami? (w celu komunikacji)?

1. ☐ Prawie każdy dzień	2. ☐ Parę razy do miesiąca
3. ☐ Kilkarazy w roku	4. ☐ Prawie w ogóle

10. Jaki cel waszych podróży do Czech/Polski jest najczęściej?

1. ☐ Zakupy	2. ☐ Wolny czas, turystyka, zabawa
3. ☐ Odwiedziny rodziny i przyjaciół	4. ☐ Praca, studium
5. ☐ Cel naszej drogi jest w innym państwie	6. ☐ Inny, jaki powód .....

11. Jest według waszego zdania ilość przejść granicznych dostateczny? (Czechy/Polską)

1. ☐ Tak	2. ☐ Nie	3. ☐ Nie wiem

12. Uważacie, że frekwencja transportu publicznego jest dostateczna? (Czechy/Polską)

1. ☐ Tak	2. ☐ Nie	3. ☐ Nie wiem

13. Jak często odwiedzacie Czeską/Polską republikę?

1. ☐ Prawie każdy dzień	2. ☐ Kilkarazy do miesiąca	3. ☐ Kilkarazy w roku
4. ☐ Wyjątkowo	5. ☐ Nie odwiedzam	

14. Jak często odwiedzaliście Czechy/Polską republikę w roku 1989?

1. ☐ Prawie każdy dzień	2. ☐ Kilkarazy do miesiąca	3. ☐ Kilkarazy w roku
4. ☐ Wyjątkowo	5. ☐ Nie odwiedzam	

15. Jaki środek transportu wykorzystujecie w ramach odwiedzin Czech/Polski?

1. Pociąg   2. autobus   3. Samochód   4. Inny: .....

16. W współczesnym czasie finansowane są pewne projekty międzygraniczne pomiędzy Polską i Czechami. Jesteście informowani o obecnych projektach? 1. Tak   2. Nie

(Jeżeli tak, to jakiej sfery życia to dotyczy?):

1. Gospodarka   2. Transport, komunikacja
3. Przestrzeń życiowa   4. Rozwój miast i gmin
5. Kultura, sport, wykształcenie   6. Inne: .....

17. Jesteście zawiadomieni o tym, że mieszkanie na terenie jednego z euroregionów?

1. tak   2. nie

Nazew euroregionu? .....

18. Czy uważacie, że przyłączenie do Unii Europejskiej pomogło w ramach rozwoju kontaktów i współpracy polsko-czeskich ?

1. Na pewno   2. Raczej tak   3. Nie wiem, nie potrafię to ocenić
4. Raczej nie   5. Na pewno nie

19. Czy uważacie, że umowa schengenska pomogła w ramach rozwoju kontaktów i współpracy polsko-czeskich ?

1. Na pewno   2. Raczej tak   3. Nie wiem, nie potrafię to ocenić
4. Raczej nie   5. Na pewno nie

20. Uważacie, że bardziej rozwoju kontaktów i współpracy pomogło przyłączenie do Unii Europejskiej albo umowa schengenska?

1. Przyłączenie Polski i Czech do Unii Europejskiej
2. Umowa o likwidacji kontrol granicznych- Schengen
3. Nie wiem, nie potrafię ocenić

21. Czy uważacie, że współpraca międzygraniczna jest korzystna?

1. Tak   2. nie   3. nie wiem, nie potrafię ocenić

Dziękuję za wypełnienie kwestionariusza.

Podstawowe informacje o respondentach:

22. Jesteś 1. Mężczyzna 2. kobieta

23. Wiek 1. do 20 2. 20-39 3. 40-60 4. 60+

24. Gmina: .....

25. Wykształcenie

1. podstawowe 2. liceum 3. gimnazjum 4. I, II, stopień albo magisterskie

26. Praca:

1. robotnik 2. pracownik 3. urzędnik
4. kierownik 5. przedsiębiorca 6. student
7. kobieta na urlopie macierzyńskim 8. emeryt 9. bezrobotny

27. Branża:

1. rolnictwo 2. przemysł 3. budownictwo 4. handel i usługi
5. transport i komunikacja 6. sfery publiczna 7. inne